

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

TUOTANTOTALOUDEN TIEDEKUNTA

Innovaatio- ja teknologiajohtaminen

Yrittäjyys suomalaisessa yhteiskunnassa

Entrepreneurship in Finnish Society

Kandidaatintyö

Saara Mikkola

Henna Roikonen

TIIVISTELMÄ

Tekijä: Saara Mikkola & Henna Roikonen

Työn nimi: Yrittäjyys suomalaisessa yhteiskunnassa

Vuosi: 2014

Paikka: Lappeenranta

Kandidaatintyö. Lappeenrannan teknillinen yliopisto, tuotantotalous.

58 sivua, 6 kuvaa ja 4 taulukkoa

Tarkastaja: Kirsi Kokkonen

Hakusanat: Yrittäjyys, Suomi, pk-yritykset, yrityksen perustaminen, yritysmuodot, yritystuet, trendit

Keywords: Entrepreneurship, Finland, SMEs, establishing an enterprise, company forms, business subsidies, trends

Tässä kandidaatintyössä käsitellään yrittäjyyttä suomalaisessa yhteiskunnassa erityisesti yrityksen perustamisen näkökulmasta. Työn tavoitteena on tutkia yrittäjän ominaisuuksia ja yhteiskunnan tarjoamia mahdollisuuksia yrittäjyyteen sekä yrityksen perustamiseen. Lisäksi työssä käsitellään yrittäjyyteen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia sekä yrittäjyyttä tulevaisuudessa. Tutkimus tehdään ajankohtaisten kirjallisuuslähteiden pohjalta.

Yrityksen perustamiseen liittyy paljon byrokratiaa ja henkilökohtaisia riskejä, mikä vaikuttaa yrittäjyyteen liittyviin asenteisiin. Yhteiskunta tarjoaa uusille ja olemassa oleville yrittäjille reilusti tukia, mutta ongelmana on tukijärjestelmän pirstaleisuus. Haasteita luovat myös yrittäjän sisäiset tekijät ja yhteiskunnassa tapahtuvat jatkuvat muutokset. Merkittävämpänä haasteena ja yrittäjyyden esteenä Suomessa voidaan nähdä yrittäjyyteen vaadittavien henkilökohtaisten ominaisuuksien ja motivaation puute yksilötasolla.

Yhteiskunnassa vallitsevat trendit vaikuttavat yrittäjyyteen. Tulevaisuudessa yritysten määrän voidaan odottaa kasvavan työrakenteen murroksen myötä, ja väestön ikääntyminen aiheuttaa erityisesti nuorten yrittäjien määrän kasvua. Digitalisoituminen puolestaan luo jatkuvasti uusia liiketoimintamahdollisuuksia, joita yrittäjät voivat hyödyntää.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	3
1.1	Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	4
1.2	Työn rajaus ja tutkimusmenetelmät	4
1.3	Työn rakenne	5
2	YRITTÄJYYDEN TAUSTAA SUOMESSA	6
3	YRITYKSEN PERUSTAMINEN	12
3.1	Liiketoimintasuunnitelma	12
3.2	Yritysmuodot ja perustamistoimenpiteet	13
3.2.1	Yksityinen toiminimi.....	13
3.2.2	Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö.....	14
3.2.3	Osakeyhtiö.....	15
3.2.4	Osuuskunta.....	17
3.3	Huomioitavat lisäkulut yrittäjän näkökulmasta	19
3.3.1	Yrittäjän vakuutukset ja sosiaaliturva	19
3.3.2	Arvonlisävero	20
4	YRITTÄJYYDEN TUKEMINEN SUOMESSA	21
4.1	TE-toimiston starttiraha	21
4.2	ELY-keskuksen myöntämä rahoitus	23
4.3	Finnveran rahoitus	25
4.4	Tekesin rahoitus ja palvelut	25
4.5	Koulutus- ja asiantuntijapalvelut	26
4.6	Neuvonta- ja tietopalvelut.....	28
4.7	Kansainvälistymispalvelut	29
4.8	EU:n toimet yrittäjyyden tukemiseksi	29
4.9	Suomen Yrittäjien palvelut	30
5	YRITTÄJYYDEN HAASTEITA JA MAHDOLLISUUKSIA	33
6	YRITTÄJYYDEN TULEVAISUUS – TRENDIEN VAIKUTUS	36
7	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	42
8	YHTEENVETO	47
9	LÄHTEET.....	49

1 JOHDANTO

Yrittäjyyden määritelmä on kehittynyt vuosien myötä. Eri koulukunnat määrittelevät yrittäjyyden eri tavalla riippuen määrittelyhetkestä ja koulukunnan periaatteista. Yrittäjyyden ensimmäisiä määritelmiä tehtiin 1700-luvun loppupuolella ja ne tehtiin riskiteorian näkökulmasta. Tämän jälkeen yrittäjyyden määritelmät ovat seuranneet riskiteorian ja dynaamisen teorian periaatteita 2000-luvulle asti. Riskiteorian mukaan yrittäjyys käsitteenä on moniulotteinen toiminto, johon sisältyy oman yrityksen omistaminen. (Gedeon 2010) Teorian mukaan yrittäjyyteen liittyy aina yrittäjän oma henkilökohtainen riski, jonka kautta tuottoa haetaan. Menestyvän yrittäjän ominaispiirteisiin kuuluvat riskien havainnointi ja mittaaminen sekä kyky minimoida huomattavat riskit. (Palmer 1971) Palmerin mukaan halu kohdata riskejä ja kyky tehdä päätöksiä tavoitteiden saavuttamiseksi mittaavat ihmisen potentiaalisuutta yrittäjyyteen.

Dynaamisen teorian määritelmässä yrittäjyyteen liittyy vahvasti innovatiivisuus, ja se nähdäänkin yrittämisen lähtökohtana. Dynaamiseen teoriaan ja itävaltalaisen taloustieteen teoriaan liitetään markkinoiden tasapainon vaikutus tuottoon. (Gedeon 2010) Riskiteorioiden ja dynaamisten teorioiden lisäksi yrittäjyyttä on myöhemmin määritelty myös esimerkiksi behavioristisesta näkökulmasta. Behavioristisesta näkökulmasta yrittäjyys tarkoittaa uuden yrityksen perustamista. Yrittäjyys on prosessi, jonka myötä yritys saa alkunsa. Behavioristisen näkökulman mukaan yrittäjyys ei ole ihmisen ominaisuus, vaan lähinnä rooli, jonka henkilö ottaa luodakseen yrityksen. (Gartner 1988)

Yrittäjyys on siis monisäikeinen konsepti, joka voidaan koulukunnasta riippuen määrittää eri tavalla. Vuosien saatossa kerääntyneitä teorioita yhdistäen voidaan määritellä, että yrittäjyys käsittää riskin sisältävän mahdollisuuden löytämisen, jonka avulla pyritään luomaan arvoa sidosryhmille. Yrittäjyyden termiin liitetään liiketoiminnan omistaminen, johtajana toimiminen ja toiminnan tavoitteellisuus. (Gedeon 2010) Yrittäjä on yksittäinen henkilö, joka ottaa vastuuta tehdäkseen päätöksiä, jotka vaikuttavat toiminnan toimialueeseen, toimintatapaan ja resurssien käyttöön (Hebert & Link 1989). Riskit, riskien hallinta ja vastuunkanto ovat myös tärkeänä osana yrittäjyyden määritelmää (Palmer 1971).

Yrittäjyyteen ja yrityksen perustamiseen liittyy erilaisia vaatimuksia, joihin yhteiskunta tarjoaa tukea. Yrittäminen voidaan nähdä eri tavalla yrityksen perustajan ja yhteiskunnan näkökulmasta, mikä luo haasteita molemmille osapuolille. Haasteita on niin yrityksen perustamisvaiheessa, ylläpito- ja kehitysvaiheessa sekä tulevaisuuden suunnitelmissa.

Yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset vaikuttavat ihmisten käyttäytymiseen ja sitä kautta myös yritystoimintaan. Yhteiskunta elää jatkuvassa muutoksessa, minkä takia muutoksia tapahtuu asenteissa, toimialarakenteessa ja trendeissä, jotka yhteisvaikutuksessa muokkaavat yritystoimintaa.

1.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tämän kandidaatintyön tavoitteena on tutkia yrittäjyyttä suomalaisessa yhteiskunnassa erityisesti yrityksen perustamisen ja riskienhallinnan näkökulmasta. Tavoitteena on tutkia suomalaisen yrittäjyyden ja yrityksen perustamisen ominaispiirteitä käytännön näkökulmasta. Tavoitteena on myös tarkastella yrittäjyyteen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia sekä trendien vaikutuksia suomalaiseen yrityskulttuuriin. Työn tarkoituksena on liittää toisiinsa yrityksen perustajan ja yhteiskunnan näkökulma yrittäjyyteen.

Tavoitteiden saavuttamiseksi työssä pyritään vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Millaisia ovat yrittäjyyden ominaispiirteet Suomessa?
2. Miten yritys perustetaan ja mitä tukia yhteiskunta tarjoaa yrittäjille?
3. Mitkä ovat yrittäjyyden keskeiset haasteet, ja miten yrittäjyys muuttuu tulevaisuudessa?

1.2 Työn rajaus ja tutkimusmenetelmät

Tämä työ on rajattu yrityskoon mukaan, sillä eri kokoluokan yritysten toiminta ja kehityspolut voivat poiketa paljonkin toisistaan. Työssä keskitytään tutkimaan yrittäjyyttä pienten ja keskisuurten yritysten näkökulmasta. Työ on tehty kirjallisuusmateriaalin ja laajan saatavilla olevan ajankohtaistiedon pohjalta. Teoriapohjan lähteinä on käytetty tieteellisiä artikkeleita,

yrittäjäkirjallisuutta sekä muuta kirjallista materiaalia. Ajankohtaista tietoa on pyritty hakemaan laaja-alaisesti yrittämiseen ja yritysten tukemiseen liittyvien toimielinten tarjoamista tietolähteistä.

1.3 Työn rakenne

Työ koostuu kahdeksasta pääluvusta. Ensimmäinen luku toimii työn johdantona. Toisessa luvussa määritellään työn keskeinen yrittäjyyteen liittyvä termistö, esitellään yrittäjyyden taustoja ja pohditaan yrittäjän ominaisuuksia. Luku 3 käsittelee erilaisia yritysmuotoja ja niiden perustamistoimenpiteitä. Luvussa 4 keskitytään tutkimaan laaja-alaisesti, miten yhteiskunta tukee suomalaista yrittäjää. Luku 5 esittelee yrittäjyyteen liittyvät haasteet ja mahdollisuudet, mitä seuraa luku 6, joka sisältää pohdintaa yrittäjyyden tulevaisuudesta ja trendien vaikutuksista yritystoimintaan. Luvussa 7 linkitetään aiemmat luvut yhteen ja pohditaan yrittäjyyttä ja yrityksen perustamista tehdyn tutkimuksen pohjalta. Viimeisin luku, luku 8, sisältää tiiviin yhteenvedon tehdystä kandidaatintyöstä.

2 YRITTÄJYYDEN TAUSTAA SUOMESSA

Yritysten määrittely pieniksi ja keskisuuriksi yrityksiksi voi vaihdella maasta riippuen. Suomessa sovelletaan Euroopan Unionin antamaa määritelmää pienistä ja keskisuurista yrityksistä (pk-yritys). Euroopan Unionin lainsäädännön (komission suositus 361/2003) mukaisesti yritys määritellään pieneksi tai keskisuuriksi yritykseksi yrityksen koon sekä liikevaihdon tai taseen loppusumman mukaan. (Euroopan komissio 2014c) Määritelmä tehdään seuraavan taulukon 1 pohjalta.

Taulukko 1. Pk-yritysten määritelmä. (Euroopan komissio 2014c)

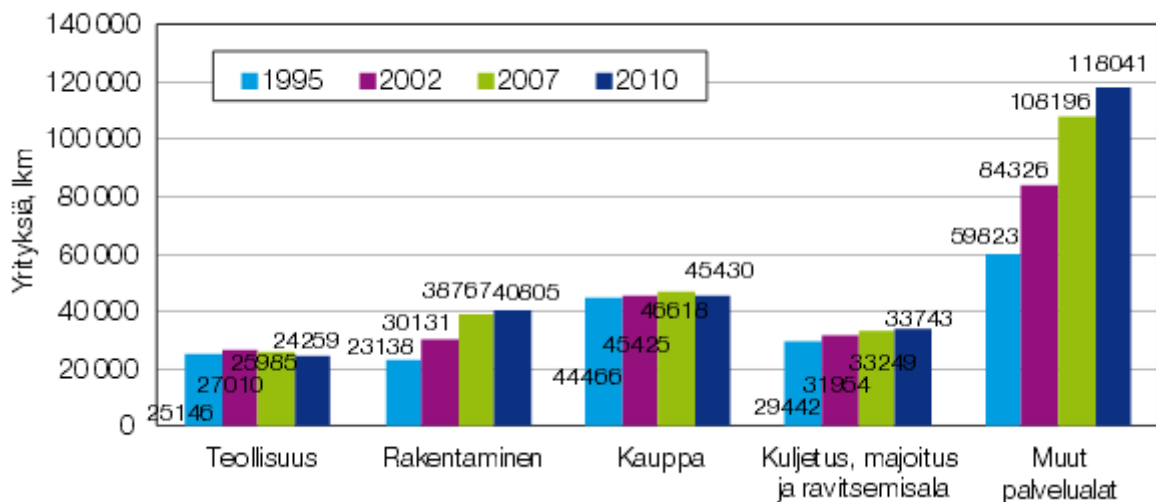
Yrityksen kokoluokka	Henkilöstö	Liikevaihto (M€)	Taseen loppusumma (M€)
Keskisuuri	< 250	≤ 50	≤ 43
Pieni	< 50	≤ 10	≤ 10
Mikroyritys	< 10	≤ 2	≤ 2

Taulukon mukaisesti keskisuuri yritys määritellään yritykseksi, jonka henkilöstöön kuuluu alle 250 työntekijää, ja jonka liikevaihto on alle 50 miljoonaa euroa, tai jonka taseen loppusumma on alle 43 miljoonaa euroa. Pieni yritys taas on yritys, joka työllistää alle 50 henkeä, ja jonka liikevaihto tai tase on alle 10 miljoonaa euroa. Mikroyritys on yritys, joka työllistää alle kymmenen henkeä, ja se huomioidaan pienten yritysten joukossa. (Euroopan komissio 2014c) Koska yrityksen liikevaihto on paljolti riippuvainen yrityksen toimialasta, voidaan myös taseen loppusummaa hyödyntää yrityksen määrittelyssä koon mukaan. Liikevaihtoa ja tasetta käytetään pk-yritysten määrittelyssä toisiaan tukevina, eli toisen rahamääräisen rajan saa ylittää kuuluakseen rajojen määräämään luokkaan. (Euroopan komissio 2003)

Tilastokeskuksen vuoden 2012 laskelman mukaan Suomessa on 266 909 yritystä pois lukien maa-, metsä- ja kalatalouden yritykset. Näistä yrityksistä pienten ja keskisuurten yritysten osuus kokonaisuudessaan on 99,8 %. Valtaosa (93,4 %) yrityksistä on alle kymmenen henkeä työllistäviä mikroyrityksiä. (Yrittäjät 2013b)

Yritysten määrä Suomessa on kasvanut lähes jatkuvasti vuodesta 1995 lähtien. Vuonna 2009 yritysten lukumäärän kasvu alkoi hidastua ja vuonna 2010 lukumäärä kääntyi 0,5 prosentin laskuun edellisvuodesta. Syynä olivat Suomeen levinneet finanssikriisin jälkivaikutukset ja yleinen taloudellinen epävarmuus. Vuonna 2011 yritysten lukumäärä alkoi kuitenkin taas nousta verrattuna edellisvuoteen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, s. 10–13)

Pienyrittäjyys painottuu palveluliiketoimialaan, joka on kasvanut huimasti viime vuosina. Yritysten lukumäärässä mitattuna muita suosittuja toimialoja ovat kaupanala sekä kasvava rakennusala. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012 s. 129) Kuvassa 1 on jaoteltu yritysten lukumäärä päätoimialoittain.

Kuva 1. Yritykset päätoimialoittain. (Yritys- ja toimipaikkarekisteri, Tilastokeskus 2010)

Tullihallituksen tilastojen mukaan pk-yrityksien viennin osuus vuonna 2012 oli vain noin 13 prosenttia suorasta tavaraviennistä. Pk-yritysbarometrin tutkimuksen mukaan kokonaisuudessaan pk-yrityksistä vajaa 30 prosenttia harjoittivat vientitoimintaa. Pk-yritysbarometrissä huomioitiin suoran viennin lisäksi epäsuora vienti. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, s. 115)

Suhteessa koko maan yrittäjien osuuteen työllisistä, yrittäjiä oli vuonna 2012 eniten Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Karjalassa. Vähiten yrittäjiä suhteessa työllisiin oli Pohjanmaalla ja Etelä-Karjalassa. Prosentuaalisesti yrittäjien osuus koko maassa oli 10,3 prosenttia, ja kaikki maakunnat sisältyivät 8-12,2 suhteellisen prosentin sisälle, joten

vaihtelevuus maakunnittain ei ole merkittävää. Määrällisesti yrityksiä toimi eniten Uudellamaalla, sillä määrä kattoi 27 prosenttia kaikista Suomen yrittäjistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, s. 125)

Tuoreen Global Entrepreneurship Monitor -yrittäjyystutkimuksen (GEM) mukaan Suomessa on positiivinen asenne yrittäjyyttä kohtaan, mutta ihmiset eivät ole innostuneita toteuttamaan suunnitelmiaan. Tutkimus myös osoitti, että suomalaisten yrittäjien tavoitteet ovat maltillisia, eikä toiminnassa tavoitella suurta kasvua. (Talouselämä 2014) Maltillisuudesta kertoo myös se, että Suomessa on vain vähän kansainvälistymiseen ja innovaatioihin panostavia uusia yrittäjiä, toisin kuin muissa vastaavanlaisissa talouksissa (Kokko 2014).

Suomessa kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan on voimissaan, sillä tutkimuksen mukaan hieman yli viisi prosenttia suomalaisista aloittelee uutta yritystoimintaa. Suomalaisyrittäjät ovat harkitsevia heti toimintansa alusta lähtien, sillä Suomessa yrittäjäksi lähtevä henkilö pohtii ideansa tarkasti läpi etukäteen ennen sen toteuttamista ja yrittäjäksi ryhtymistä. Suomessa liiketoimintamahdollisuuksia havaitaan kuitenkin hyvin verrattuna useimpiin muihin innovaatiovetoisiin talouksiin. Parhaita liiketoimintamahdollisuuksien löytäjiä näyttävät olevan korkeasti koulutetut suomalaiset. (Kokko 2014)

Suomalaiset nuoret vaikuttavat olevan nykyisin erityisen avoimia yrittäjyydelle. Asenneilmasto yrittäjyyttä kohtaan nuorten keskuudessa on viime vuosina muuttunut, sillä GEM-tutkimuksen mukaan suomalaiset nuoret suhtautuvat nykyään yrittäjyyteen keskimääräistä positiivisemmin. Suomalaisissa kouluissa ja yliopistoissa on tuotu yrittäjyyttä esiin aiempaa enemmän, mikä on varmasti osaltaan vaikuttanut tapahtuneeseen muutokseen positiivisesti. (Kokko 2014)

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen vuonna 2005 suorittaman tutkimuksen mukaan yrittäjyys palkkatyön sijasta oli suomalaiselle vieraampi ajatus verrattuna muuhun Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin. Tutkimuksen mukaan vain joka toinen suomalainen uskoi yrittäjyyden vaurastumismahdollisuuteen. Asenteellisesta näkökulmasta suomalaisia huolestuttivat ylipitkät työpäivät ja yrittäjyyteen liittyvät taloudelliset riskit. Vuonna 2005 suomalaisista joka neljäs ajatteli yrittäjyydestä aiheutuvan suhteettoman paljon vaivaa ja ajankäyttöä.

Huomionarvoista tutkimuksessa oli, että nuoret uskoivat yrittäjyyden mahdollisuuksiin jo vuonna 2005 hiukan enemmän verrattuna muuhun ikäluokkaan. (Hyytinen & Pajarinen 2005, s. 16)

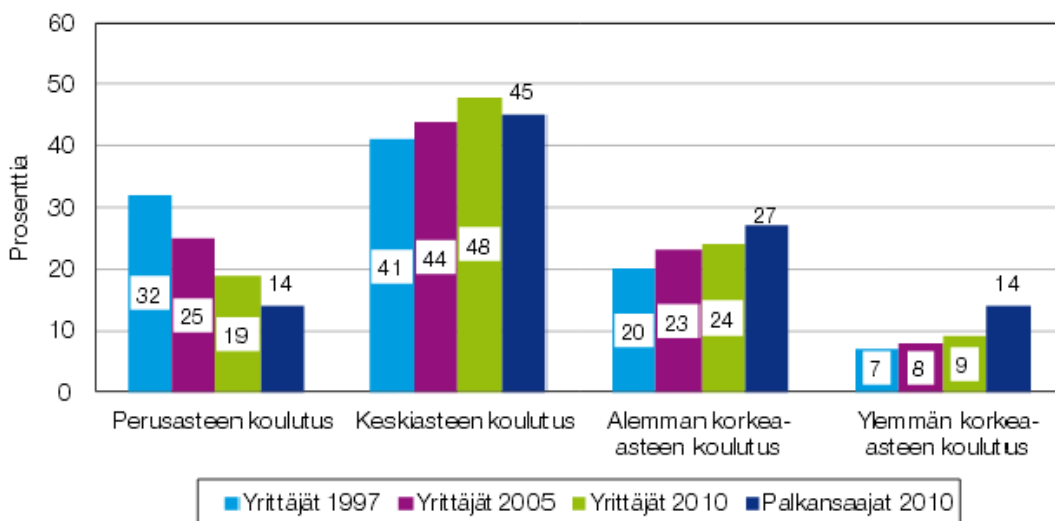
Suurempi positiivinen muutos nuorten asenteissa yrittäjyyttä kohtaan on ilmeisesti tapahtunut melko lyhyellä, alle kymmenen vuoden aikavälillä. Nuorten asenteissa tapahtunutta nopeaa muutosta tukee myös Haanpään ja Tuppuraisen vuosina 2010–2011 toteutettu Liikesivistysrahaston rahoittama tutkimushanke. Hankkeessa selvisi, että yrittäjyys uravaihtoehtona kiinnosti tuolloin suomalaisia nuoria melko vähän. Tutkimuksen mukaan nuoret pitivät materiaalista hyvinvointia, pysyvyyttä ja riskittömyyttä tärkeämpinä asioina elämässä, eivätkä tämän vuoksi olleet kiinnostuneita ryhtymään yrittäjiksi mahdollisen epäonnistumisen pelossa. (Haanpää & Tuppurainen 2012)

Yrittäjää kuvataan usein ihmisenä, joka hallitsee omaa elämäänsä. Itsenäiseltä yrittäjältä vaaditaan hyvää elämänhallintaa ja omatoimisuutta sekä hyviä sosiaalisia taitoja. Yrittäjä mielletään usein luovaksi ja joustavaksi ihmiseksi, joka pystyy tekemään kompromisseja ja on avoin uusille ideoille. (Raatikainen 2010, s. 21) Yrittäjyys voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen yrittäjyyteen. Sisäinen yrittäjyys ilmenee työskentely- ja toimintatavoissa. Työntekijät voivat toimia yrittäjämäisesti toisen yrityksen sisällä edistäen koko yrityksen toimintaa ja päämääriä. Ulkoisella yrittäjällä tarkoitetaan yrittäjää, joka omistaa yrityksen ja useimmiten myös johtaa sitä. Ulkoiseen yrittäjyyteen liittyy paljon erilaisia toimintoja, joten yrittäjältä vaaditaan monen alan hallitsemista. (Alikoski, Koponen & Viitasalo 2009, s. 10–11) Yrittäjältä vaaditaan ensisijaisesti hyvää ja suunniteltua liikeideaa, joka toteutetaan oikein. Yrittäjän oma kokemus ja ammattitaito ovat etenkin palveluliiketoiminnassa tärkeitä. Yrittäjältä vaaditaan myös halua menestyä ja riskinsietokykyä. (Yrittäjät 2014e)

Yrittäjien keski-ikä on korkea suhteessa palkansaajiin. Jos ei huomioida alkutuotannon yrittäjiä, yli puolet Suomen yrittäjistä on 35–54-vuotiaita, ja yli 55-vuotiaiden osuus on reilu 30 prosenttia. Alle 35-vuotiaiden osuus yrittäjistä on 18,3 prosenttia. Työvoimatutkimuksen mukaan nuorten yrittäjien osuus on kuitenkin lähivuosina ollut nousussa. Nuorten yrittäjyyden lisäämisen selittää halu vaurastua, toimia vapaasti ja aito kiinnostus yrittämisen

mahdollisuuksiin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, s. 122–123) Yrittäjistä kaksi kolmasosaa on miehiä ja loput ovat naisia (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, s. 29).

Palkansaajiin verrattuna yrittäjät ovat alemmin koulutettuja. Lähes puolella yrittäjistä on keskiasteen koulutus. Ylemmän korkea-asteen koulutuksen määrä yrittäjistä on nousemassa pikkuhiljaa, kun taas pelkän perusasteen käyneiden osuus yrittäjistä on koko ajan vähenemässä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, s. 127) Kuvassa 2 havainnoidaan yrittäjien ja palkansaajien jakautumista koulutusasteen mukaan.

Kuva 2. Yrittäjät ja palkansaajat koulutuksen mukaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, s. 127)

Tyypillinen suomalainen yrittäjä siis työskentelee pienessä tai keskisuurissa yrityksessä ja työllistää alle kymmenen työntekijää. Karkeasti jaoteltuna tyypillinen yrittäjä on palvelualalla työskentelevä, yli 35-vuotias mies, jolla on keskiasteen tai alemman korkea-asteen koulutus. Seuraavassa taulukossa 2 on kuvattu tyypillistä yritystä ja yrittäjää. Prosentuaaliset osuudet kuvaavat yksinkertaistettuna suuruusluokkaa ja ne perustuvat vuosien 2010–2013 tilastoihin.

Taulukko 2. Tyypillisen suomalaisen yrityksen ja yrittäjän ominaispiirteet.

	Ominaisuus	Tyyppi	Osuus
Yritys:	Yrityksen koko	Mikroyritys, alle kymmenen työntekijää	> 93 %
	Toimiala	Palvelualan yritys	
	Toimialue	Kotimaa, ei epäsuoraa tai suoraa vientiä	> 70 %
Yrittäjä:	Luonteenpiirteet	Rohkeus, ammattitaito, riskinsietokyky, kyky hallita monia osa-alueita ja korkea tahdonvoima	
	Ikä	Yli 35 v	> 80 %
	Sukupuoli	Mies	> 66 %
	Koulutus	Keskiasteen koulutus (44 %) Alemman korkea-asteen koulutus (24 %)	yhteensä n. 68 %

3 YRITYKSEN PERUSTAMINEN

Yrityksen perustamisessa lähdetään liikkeelle liiketoimintasuunnitelman laatimisesta. Yritysmuodon valinta puolestaan vaikuttaa suuresti siihen, kuinka yritystä, yrittäjää ja työntekijää käsitellään esimerkiksi perustamisilmoitusten, verotuksen, vakuutusten ja sosiaaliturvan näkökulmista. Seuraavaksi esitellään yrityksen perustamista koskevat vaiheet ja tutkitaan yrittäjyyden erilaisia vaihtoehtoja suomalaisessa yhteiskunnassa.

3.1 Liiketoimintasuunnitelma

Liiketoimintasuunnitelmalla tarkoitetaan kirjallisesti laadittua suunnitelmaa, jolla kuvataan aloitettavan liiketoiminnan periaatteita. Liiketoimintasuunnitelma kuvaa, kuinka liikeidea on tarkoitus toteuttaa käytännössä, ja siinä määritellään yrityksen liikeidea, sisäiset resurssit, markkinatilanne ja taloudellinen suunnitelma. (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2013, s. 11) Suunnitelman pääideana on käydä läpi liiketoiminnan lähtökohdat ja lähtökohtien avulla saavutettavat tavoitteet. Hyvä liiketoimintasuunnitelma on selkeä, realistinen, ennakoiva ja huomioi myös riskit. Toimintasuunnitelma tulee tehdä huolella, sillä ulkopuoliset rahoittajat tekevät päätöksensä sen perusteella. (Teerimäki, Tähkää & Salokannel 2011, s. 12)

Liiketoimintasuunnitelmassa määritellään liikeidea, tarjottava tuote/palvelu, asiakkaat, markkinointi, kilpailijat, yhtiömuoto, riskianalyysi, kirjanpito ja taloudellinen suunnitelma (Raatikainen 2011, s. 42). Liikeidea esitellään kertomalla, mitä tuotetta tai palvelua tarjotaan, miten tuote saadaan asiakkaan tietoon ja myydyksi sekä kenelle tuote tai palvelu on tarkoitettu. Liikeidean tulee herättää rahoittajan tai sidosryhmien huomio, ja se tulee olla huolellisesti suunniteltu. (Hesso 2013, s. 24–24)

Asiakkaita ja kilpailijoita pohdittaessa voidaan apuna käyttää erilaisia ympäristöanalyysijä, joiden pohjalta voidaan tehdä strategisia päätöksiä liittyen esimerkiksi markkinointiin ja tuotekehitykseen. Kilpailijoita tutkimalla saadaan selville kilpailijoiden markkina-alueet ja erikoisosaaminen, mikä luo pohjan oman yhtiön lisäarvon ja kilpailuedun korostamiselle. Ympäristöanalyysillä ja skenaarioiden luomisella voidaan myös varautua olemassa oleviin sekä tuleviin riskeihin. (Hesso 2013, s. 34–35)

Aloittavalla yrityksellä on monia erilaisia rahoitusvaihtoehtoja. Pääomarahoitusta voi olla omaa tai vierasta. Omalla pääomalla tarkoitetaan perustajien omia rahan tai muun omaisuuden, kuten esimerkiksi laitteiston sijoituksia. (Raatikainen 2011, s. 118) Suurella omalla pääomalla on helpompi löytää yhtiökumppaneita ja saada ulkopuolista rahoitusta. Ulkopuolisen rahoituksen lähteenä voivat olla esimerkiksi pankki, rahoitusyhtiöt, vakuutusyhtiöt ja valtion tarjoamat erityisrahoitukset. Toiminnan käynnistyttyä vaihtoehtona on myös tulorahoitus. (Teerimäki et al. 2011, s. 19) Rahoituksen tarve riippuu paljolti yrityksen toimintaperiaatteista. Palveluita tarjoavat yritykset vaativat vähemmän pääomaa ja niihin ei sisälly suuria riskejä. Esimerkiksi massatuotteen tuotanto puolestaan vaatii reilusti pääomaa, jolloin tulee pohtia mahdollisia vaihtoehtoja rahoitukselle.

Taloudellinen suunnittelu sisältää myös muita laskelmia, kuten esimerkiksi investointilaskelman, käyttöpääomalaskelman ja tulosennusteen (Raatikainen 2011, s. 42). Laskelmat konkretisoivat yrityksen toiminnan numeroiksi, ja niiden avulla voidaan suunnitella tulevaisuutta sekä tutkia toiminnan kannattavuutta. Huolellinen suunnittelu ja budjetointi auttavat myös vähentämään ja hallitsemaan riskejä. (Hesso 2013, s. 154–158) Yrityksen tulee myös huomioida kirjanpidon suunnittelu toimintaa aloittaessaan, sillä yritykset ovat kirjanpitovelvollisia (Honkamäki & Pennanen 2010, s. 27).

3.2 Yritysmuodot ja perustamistoimenpiteet

Perustettaessa yritystä tulee valita itselle sopivin yritysmuoto. Tyypillisiä yritysmuotoja ovat yksityinen toiminimi, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö ja osuuskunta. Yleisin Suomessa käytetty yhtiömuoto on osakeyhtiö (Yrittäjät 2013a), mutta vuonna 2012 perustetuista uusista yrityksistä suurin osa olivat toiminimiä (Patentti- ja rekisterihallitus 2013). Seuraavassa osiossa on esitelty yrityksen perustamistoimenpiteet sekä verotuskehikot.

3.2.1 Yksityinen toiminimi

Yksityisenä elinkeinoharjoittajana yksityishenkilö harjoittaa toimintaansa yksin tai puolisonsa kanssa. Päätösvalta sekä vastuu ovat täysin yrittäjällä, ja yrittäjä on vastuussa yrityksen

sitoumuksista koko omaisuudellaan. Yrittäjä ei voi maksaa palkkaa itselleen, vaan palkanmaksu tapahtuu yksityisottona. (Teerimäki et al. 2011, s. 25) Toiminimen perustaminen on helppoa, sillä se ei vaadi mitään perustamismuodollisuuksia (Patentti- ja rekisterihallitus 2014d). Perustamisilmoitus on kuitenkin tehtävä seuraavissa tilanteissa:

- harjoitettava elinkeino on luvanvarainen
- toiminnan harjoittamista varten on hankittu pysyvä toimipaikka
- yrittäjällä on ulkopuolisia työntekijöitä

(Patentti- ja rekisterihallitus 2014d)

Vaikka toiminimeä perustettaessa ei ole lainmukaista velvoitetta, rekisteröiminen kannattaa tehdä kaupparekisteriin. Rekisteröinnin avulla saadaan yksinoikeus toiminimeen. (Teerimäki et al. 2011, s. 15) Rekisteröinti tehdään kaupparekisterin Y3-lomakkeella, ja käsittelymaksu vuonna 2014 on 105 euroa (Patentti- ja rekisterihallitus 2014d).

Yksityisen elinkeinoharjoittajan tulos lasketaan vähentämällä veronalaisesta tulosta sen hankkimisessa aiheutuneet menot. Jäljelle jäänyt tulos verotetaan yrittäjän ansiotulona tai pääomatulona. Pääomatuloksi katsotaan määrä, joka vastaa 20 % yrityksen nettovarallisuudelle lasketusta tuotosta. Nettovarallisuus lasketaan vähentämällä yrityksen veronalaisista varoista vähennyskelpoiset velat. Pääomatulon osuus verotetaan yhtiön pääomatulon suuruudesta riippuen 30–32 % verokannan mukaisesti. Loppuosa tilikauden tuloksesta verotetaan progressiivisesti yrittäjän ansiotulona. (Yrittäjät 2014b)

3.2.2 Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö

Avoimessa yhtiössä kaksi tai useampi yhtiömies tekee sopimuksen yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Avoimessa yhtiössä yhtiömiehet ovat vastuussa henkilökohtaisesti koko omaisuudellaan. Jokaisella yhtiömiehellä on myös valtaa päättää itsenäisesti yhtiötä koskevia asioita, jos se sisältyy yhtiön määriteltyyn toimialaan. Yhtiösopimuksessa sovitaan tarkemmin tavoitteista sekä yhtiömiesten vastuualueista ja velvollisuuksista. Yhtiösopimuksessa määritellään toimiala, toiminimi, yhtiömiehet, paikkatiedot, yhtiömiesten panosten laajuus ja tilikauden pituus. Lisäksi sopimuksessa voi olla muita määräyksiä esimerkiksi voiton ja tappion jakamisesta, yhtiömiesten työnjaosta ja sopimuksen purkamisesta. (Yrittäjät 2014f)

Kommandiittiyhtiön periaatteet eroavat avoimesta yhtiöstä siltä osin, että yhtiössä on vähintään yksi äänetön yhtiömies, jonka velvoitteet rajataan yhtiösopimuksen osoittamaan omaisuuspanokseen. Äänetön yhtiömies antaa yhtiölle panoksen, josta saa tuoton, mutta ei muuten osallistu yhtiön toimintaan. (Yrittäjät 2014a) Avointa yhtiötä ja kommandiittiyhtiötä perustettaessa tehdään kaupparekisteriin perusilmoitus (Y2), ja sen liitteeksi tarvitaan kirjallinen yhtiösopimus. Käsittelymaksu on 225 euroa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2014a)

Avoimen yhtiön tulos jaetaan yhtiömiesten tulona verotettavaksi osuuksien mukaan, jotka heillä on henkilöyhtiön tuloon. Voitto-osuuksien jako määritellään yhtiösopimuksessa. Verotus tapahtuu osakkaiden ansio- ja pääomatulona. Osakkaan osuus yhtiön tuloksesta luetaan pääomatuloksi korkeintaan 20 prosenttiin asti osakkaan osuudesta yhtiön nettovarallisuuteen. Pääomatulo verotetaan 30–32 % verokannalla pääomatulon määrästä riippuen. Loput tulot verotetaan progressiivisen ansiotuloverokannan mukaisesti. Ansio- ja pääomatulojako koskee myös kommandiittiyhtiön äänettämiä yhtiömiehiä, ja laskentapohjana käytetään yhtiömiehen yhtiöpanosta. (Yrittäjät 2014c)

3.2.3 Osakeyhtiö

Osakeyhtiö sopii yrittäjälle, joka tarvitsee toiminnalleen pääomaa. Suhteessa muihin yritysmuotoihin, osakeyhtiö vaatii laajempaa perehtymistä lainsäädäntöön ja on hallinnollisesti raskaampi yritysmuoto. Pienyrityksissä riskin rajoittuminen pääomasijoitukseen on teoreettinen, sillä osakas, toimitusjohtaja ja hallituksen jäsen joutuvat usein takaajiksi. Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Osakeyhtiöt jaetaan yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin; yksityisessä osakeyhtiössä osakepääoman on oltava vähintään 2500 euroa ja julkisissa 80 000 euroa. (Teerimäki et al. 2011, s. 14)

Osakeyhtiön perustamiseen liittyy useampi vaihe, jotka ovat perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen laatiminen, osakkeiden merkintä, pankkitilin avaaminen ja osakkeiden maksaminen. Juridisesti osakeyhtiö syntyy, kun se merkitään ja rekisteröidään kaupparekisteriin. (Holopainen 2013, s. 44) Rekisteröinti tapahtuu kaupparekisterin Y1-

lomakkeella sekä liitteellä 1, johon sisältyvät osakeyhtiön perustamissopimus alkuperäisenä, jäljennös yhtiöjärjestyksestä sekä kuitti käsittelymaksun suorittamisesta. Osakeyhtiön rekisteröimisen käsittelymaksu on 380 euroa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2014b)

Osakeyhtiön perustamisesta laaditaan perustamissopimus, jonka kaikki osakkeenomistajat allekirjoittavat. Sopimuksen allekirjoituksella osakkeenomistaja merkitsee perustamissopimuksesta ilmenevän määrän osakkeita, eikä merkintää voi peruuttaa kaikkien osakkeiden merkinnän jälkeen ilman sopimusta. Tilintarkastajien ja johdon jäsenten toimikausi ja tehtävät alkavat perustamissopimuksen allekirjoituksesta. (Holopainen 2013, s. 44) Perustamissopimuksessa on aina mainittava seuraavat asiat:

1. sopimuksen päivämäärä
2. kaikki osakkeenomistajat ja osakkeenomistajien merkitsemät osakkeet
3. osakkeen merkintähinta, eli yhtiölle maksettava määrä osakkeesta
4. osakkeen maksuaika
5. yhtiön hallituksen jäsenet

(Holopainen 2013, s. 44)

Perustamissopimuksessa on lisäksi tarvittaessa mainittava toimitusjohtaja, hallituneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat. Perustamissopimukseen tulee myös ottaa tai siihen on liitettävä yhtiöjärjestys, jossa mainitaan yhtiön toiminimi, kotipaikka, toimiala ja toiminimien jokainen ilmaisu. Osakeyhtiöllä on myös oltava hallitus, johon valitaan jäsenet. Jos hallituksessa on vähintään kaksi varsinaista jäsentä, tulee hallituksen valita puheenjohtaja. (Holopainen 2013, s. 45–47)

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen, jota verotetaan yhteisöverokannan mukaisesti, joka vuonna 2014 on 20 %. Tulo verotetaan osakeyhtiön tulona, eikä se vaikuta osakkaan verotukseen. Julkisesti noteeratun osakeyhtiön jakamasta osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa, ja loput verovapaata siltä osin kuin osingon määrä vastaa enintään osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettua 8 prosentin vuotuista tuottoa. Jos osinko ylittää 8 prosentin matemaattisen arvon, ylimenevä osinko verotetaan jakamalla 75 prosenttia veronalaiseksi ansiotuloksi ja 25 prosenttia verovapaaksi tuloksi. Vuoden 2014 alusta

julkisesti noteeratun yhtiön jakamasta osingosta 85 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa, kun saajana on yksityishenkilö. (Yrittäjät 2014c)

Osinkojen tuloverotus tehdään ennakonpidätyksinä. Ennakonpidätys julkisesti noteeratun yhtiön maksamista osingoista on 25,5 prosenttia, ja muun kuin julkisesti noteeratun yhtiön maksamista osingoista on 7,5 prosenttia 150 000 euron rajaan asti. Rajan ylittävästä osasta ennakonpidätys on 27 prosenttia. Osinkoa jakava yhtiön tulee seurata samalle saajalle maksamiensa osinkojen 150 000 euron rajan ylittymistä. (Verohallinto 2013c)

3.2.4 Osuuskunta

Osuuskunnan voi perustaa vähintään kolme luonnollista henkilöä, yhteisöä, säätiötä tai muuta oikeushenkilöä. Osuuskunnan tarkoituksena on tukea jäsenten taloudenpitoa tai elinkeinon harjoittamista taloudellisesti siten, että jäsenet osallistuvat siihen käyttämällä yhteisön palveluksia. Jäsenet kantavat riskin osuuskunnan pääomasta maksamallaan osuusmaksuilla, eivätkä ole vastuussa henkilökohtaisella omaisuudellaan. (Teerimäki et al. 2011, s. 14)

Osuuskunta syntyy juridisesti rekisteröimällä se kaupparekisteriin lomakkeella Y1 ja liitteellä, johon sisältyvät perustamissopimus, osuuskunnan säännöt, pöytäkirja hallituksen puheenjohtajasta, hallintoneuvoston pöytäkirja hallituksen valitessa jäsenet ja hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus osuuskuntalain noudattamisesta perustamisessa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2014c)

Osuuskunnalla tulee olla osuuskunnan kokouksessa valitsema hallitus, jonka tehtävät määritellään osuuskunnan säännöissä. Osuuskunnalla voi olla toimitusjohtaja, jonka tehtävät määritellään myös säännöissä. Osuuskuntaa perustettaessa tehdään perustamiskirja, joka sisältää muun muassa osuuskunnan säännöt, perustajan tiedot, osuuskunnan tiedot, tiedot hallituksesta ja osuuskuntaan liittyvät kulut. Osuuskunnan säännöissä määritellään osuuskunnan toiminimi, toimiala, kotipaikka, osuuden nimellisarvo, suorittamisaika ja suorittamistapa sekä osuuskunnan tilikausi. (Holopainen 2013, s. 49)

Osuuskunta on itsenäinen verovelvollinen ja se maksaa verotettavasta tulostaan 20 prosentin veroa. Osuuskunnan jäsenet voivat nostaa palkkaa osuuskunnan hyväksi tekemästään työstä sekä jakaa jäsenilleen voittoa esimerkiksi ylijäämänpalautuksena tai osuuspääoman korkona. Ylijäämänpalautuksen voi vähentää osuuskunnan tulosta, jos jakoperusteena ovat

osuuskunnan ostot tai myynnit tai niitä vastaavat suoritukset. Osuuskunnan jäsenilleen maksama osuuspääoman korko on saajalle 1 500 euroon asti kokonaan verovapaata tuloa. Rajan ylittävistä osasta 70 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa. Veronalaisesta pääomatulosta maksetaan tuloveroa 30 %, ja vuodesta 2014 alkaen pääomatulon 40 000 euroa ylittävistä osasta vero on 32 %. (Verohallinto 2013a) Taulukkoon 3 on koottuna yrityksen perustamistoimenpiteet sekä yritysmuotoihin liittyvä verotus.

Taulukko 3. Yrityksen perustamistoimenpiteet ja verotus yhtiömuodoittain.

Yritysmuoto	Perustamistoimenpiteet	Verotus
Toiminimi	<ul style="list-style-type: none"> Ei vaadi perustamistoimenpiteitä Rekisteröiminen on pakollista, jos yrittäjällä on ulkopuolisia työntekijöitä, toimintaa varten on hankittu toimipaikka tai jos toiminta on luvanvaraista Lomake Y3 Käsittelymaksu 105 euroa 	<ul style="list-style-type: none"> 20 % nettovarallisuutta vastaava määrä verotetaan pääomatulon verokannalla 30 % (jos tulos yli 40 000, verotus 32 %) Loput progressiivisesti ansiotulona
Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö	<ul style="list-style-type: none"> Perusilmoitus kaupparekisteriin pakollinen Liitteenä kirjallinen yhtiösopimus Lomake Y2 Käsittelymaksu 225 euroa 	<ul style="list-style-type: none"> Verotus voitto-osuuksien mukaan, jotka määriteltä yhtiösopimuksessa Ansio- ja pääomatulona samalla tavalla kuin toiminimessä
Osakeyhtiö	<ul style="list-style-type: none"> Perustamisvaiheet: perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen laatiminen, osakkeiden merkintä, pankkitilin avaaminen ja osakkeiden maksaminen Lomake Y1 Liitteenä osakeyhtiön perustamissopimus alkuperäisenä, jäljennös yhtiöjärjestyksestä sekä kuitti käsittelymaksun suorittamisesta Käsittelymaksu 380 euroa. 	<ul style="list-style-type: none"> Yhtiön tulos verotetaan yhteisöverokannalla 20 % Osa osingoista verovapaana ja osa veronalaisen Osinkojen tuloverotus ennakonpidätyksinä, julkisessa osakeyhtiössä 25,5 % Muussa kuin julkisessa osakeyhtiössä 7,5 % 150 000 rajaan asti, ylimenevä osuus verokannalla 27 %
Osuuskunta	<ul style="list-style-type: none"> Rekisteröitävä kaupparekisteriin Lomake Y1 Liitteenä perustamissopimus, osuuskunnan säännöt, pöytäkirja hallituksen puheenjohtajasta, hallintoneuvoston pöytäkirja hallituksen valitessa jäsenet ja hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus osuuskuntalain noudattamisesta perustamisessa Käsittelymaksu 380 euroa 	<ul style="list-style-type: none"> Verotettavasta tulosta 20 % Osuuspääomasta 1500 euron yli menevästä osuudesta verotetaan 70 % veronalaisena tulona verokannalla 30 % 40 000 ylittävistä osasta vero 32 %

3.3 Huomioitavat lisäkulut yrittäjän näkökulmasta

Yritystä perustettaessa tulee huomioida ydinliiketoimintaan liittyvien kulujen lisäksi lakien määräämistä vakuutuksista aiheutuvat kulut. Yrittäjän tulee ottaa huomioon laissa määrättyjen vakuutusten kulut sekä arvonlisäveron vaikutukset. Lain määrittämiä vakuutuksia ovat esimerkiksi yrittäjän ja työntekijöiden eläkevakuutukset.

3.3.1 Yrittäjän vakuutukset ja sosiaaliturva

Laki määrittää yrittäjälle pakolliset vakuutukset. Merkittävin vakuutuskulu aiheutuu yrittäjän eläkevakuutuksesta. Yrittäjän eläkevakuutus on pakollinen, jos yrittäjä on 18–67-vuotias Suomessa asuva yrittäjä, yritystoiminta on jatkunut yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta, ja yrittäjän arvioitu työtulo ylittää vakuuttamisvelvollisuuden alarajan, joka vuonna 2014 on 7430 euroa. Uusi yrittäjä saa vakuutusmaksuunsa alennuksen 48 ensimmäiseltä kuukaudelta. Alennusprosentti on 1.1.2013 alkaen 22 %. Vuonna 2014 alle 53-vuotias yrittäjä maksaa vakuutusta 23,3 prosenttia yrittäjän työtuloksen taloudellisesta arvosta, ja yli 53-vuotiaalla prosentti on 24,8. (Verohallinto 2014) Lain mukaan yrittäjän tulee huolehtia työntekijöidensä eläketurvan järjestämisestä (Teerimäki et al. 2011, s. 29).

Yrittäjät voivat ottaa vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen tapaturmien ja ammattitautien varalta. Työnantaja on velvollinen vakuuttamaan vakituiset työntekijänsä tapaturmilta. Muita maksettavia vakuutuksia ovat työntekijän ryhmähenkivakuutus, työttömyysvakuutusmaksu ja työnantajan sairausvakuutusmaksu. (Teerimäki et al. 2011, s. 30–31)

Yrittäjä on oikeutettu työttömyysturvaan sekä perusturvaan. Työttömyysturvalain mukaan yrittäjäksi katsotaan henkilö, joka on yrittäjän eläkelain mukaan vakuutusvelvollinen päätoimeaan varten sekä tietyin rajaehdoin määritelty osaomistaja. Perusturvassa ja ansioturvassa päivärahan saamisen edellyttää se, että yrittäjä on täyttänyt laissa säädetyn työssäoloehdon ja viranomaisen on todennut hänet työttömäksi. Työttömäksi jäädessään yrittäjän on ilmoitauduttava kotipaikkakuntansa työ- ja elinkeinotoimistoon työttömäksi työnhakijaksi. (Teerimäki et al. 2011, s. 33–34)

Yrittäjillä on myös oma työttömyyskassa. Ammatinharjoittajien ja yrittäjien työttömyyskassaan voivat liittyä kaikki työttömyysturvassa yrittäjäksi katsottavat henkilöt, joiden lakisääteisen eläkevakuutuksen työtulo on vähintään 8520 euroa. (Teerimäki et al. 2011, s. 34)

3.3.2 Arvonlisävero

Arvonlisävero on kulutusvero, joka lisätään tavaran tai palvelun myyntihintaan. Myyjä perii asiakkaalta veron myynnin yhteydessä ja tilittää sen valtiolle. Arvonlisäverovelvollisia ovat kaikki, jotka harjoittavat liiketoiminnan muodossa tavaroiden tai palveluiden myyntiä. Vero maksetaan joka kerta tavaraa tai palvelua myytäessä. Tämän takia arvonlisäverovelvollinen voi vähentää arvonlisäveron tuotteesta tai palvelusta, jonka hän on ostanut liiketoimintaansa varten toiselta arvonlisäverovelvolliselta. Tällä tavalla lopullisiin kuluttajahintoihin sisältyy vero yhdenkertaisena.

Arvonlisäverollista toimintaa harjoittavan yrityksen tulee ilmoittautua arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, jos tilikauden liikevaihto on yli 8500 euroa (Verohallinto 2013b). Arvonlisävero määräytyy seuraavalla jaottelulla:

- Yleinen verokanta, joka koskee useimpia tavaroita ja palveluita 24 %
- Elintarvikkeet, rehu, ravintola- ja ateriapalvelut 14 %
- Kirjat, lääkkeet, liikuntapalvelut, elokuvanäytökset, kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien sisäänpääsy, henkilökuljetus, majoituspalvelut sekä televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset 10 %

(Verohallinto 2013b)

4 YRITTÄJYYDEN TUKEMINEN SUOMESSA

Suomalainen yhteiskunta tarjoaa monenlaisia tukia yrittäjille. Yrittäjyyden tukeminen on myös turvattu Suomen lainsäädännössä. Suomessa on säädetty laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, joka määrää julkisesti tarjottavista yrittäjyyttä tukevista palveluista. Näillä palveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta ja uuden yritystoiminnan syntymistä sekä kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. (L 916/2012, 2 §)

Laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta säädetään, että työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto), työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus sekä elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus (ELY-keskus) tarjoavat julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Julkisina yrityspalveluina tarjotaan yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalveluita sekä lain mukaisia tukia ja korvauksia. (L 916/2012, 2 §)

ELY-keskukset sekä TE-toimistot tarjoavat siis yrittäjyyttä harkitsevalle ja yrittäjäksi ryhtyvälle mahdollisuuden hakea ja saada rahallista tukea, kuten starttirahaa, mutta myös mahdollisuuden hankkia yrittäjäosaamista erilaisilla yrittäjävalmennuksilla ja täydennyskoulutuksilla (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013). Lisäksi julkista rahoitusta myöntävät Finnvera ja Tekes. Myös EU:lla on omat tukensa yrittäjille. Yrittäjien tueksi toimii myös erilaisia julkisia neuvonta- ja tietopalveluita sekä kansainvälistymispalveluita.

Tilastokeskuksen (2012) mukaan Suomen yrityssektorin tukijärjestelmää käyttävät eniten juuri pienet ja keskisuuret yritykset. Esimerkiksi vuonna 2010 pk-yrityksille kohdistui noin 80 prosenttia suorista yritystuista. Pk-yritysten osuus myös lainoista ja takauksista on ollut 90 prosentin vaiheilla. (Tilastokeskus 2012)

4.1 TE-toimiston starttiraha

Merkittävä yrittäjyyden taloudellisen tukemisen muoto on starttiraha. Suomessa yrittäjäksi tähtäävä henkilö voi hakea ja saada starttirahaa ennen yritystoiminnan aloittamista. Starttiraha on TE-toimiston myöntämä aloittavalle yrittäjälle tarjottava tuki, joka työ- ja elinkeinoministeriön (2014a) mukaan edistää uutta yritystoimintaa ja työllistymistä.

Starttirahan tarkoitus on turvata yrittäjän toimeentulo siltä ajalta, jonka yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen arvioidaan kestävän. Starttirahaa yritystoiminnan aloittamiseen voi saada joko työtön työnhakija tai työssäkäyvä henkilö, joka siirtyy kokoaikaiseksi yrittäjäksi esimerkiksi palkkatyöstä, opiskelusta tai kotityöstä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014a)

Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012) säättää, että starttirahan myöntämisen edellytykset ovat henkilöasiakkaan riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan, ja että aiottu yritystoiminta on luonteeltaan päätoimista ja sillä arvioidaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Laki sallii lisäksi, että TE-toimisto voi asettaa muitakin tarpeellisia ehtoja starttirahan saamiselle.

Ennen starttirahan myöntämistä TE-toimisto selvittää, että yrittäjyys on hakijalle sopiva työllistymisvaihtoehto. Tuen saamisen edellytyksiä ovat TE-toimiston (2014a) mukaan lain määräämät päätoiminen yrittäjyys ja riittävät valmiudet sekä mahdollisuudet jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Ehtoina ovat myös tarpeellisuus toimeentulon kannalta ja yritystoiminnan aloitus vasta sen jälkeen, kun tuki on myönnetty. Selvityksen jälkeen TE-toimisto päättää, myönnetäänkö hakijalle starttiraha. TE-toimisto ottaa päätöksessään huomioon myös muun muassa alan yritysten kilpailutilanteen sekä uuden yritystoiminnan tarpeen kyseisellä paikkakunnalla. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014a)

Starttirahaa haetaan TE-toimistolta verkkopalvelussa tai työ- ja elinkeinoministeriön lomakkeella, jossa tulee selvittää muun muassa yrityksen toiminta- ja rahoitussuunnitelma (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014a). Hakemukseen tulee liittää myös verovelkatodistus, jossa selvitetään, onko hakijalla maksamattomia veroja (YritysHelsinki 2013, s. 25).

Enimmäisaika, jolle starttirahan voi saada, on 18 kuukautta (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014a). Starttiraha maksetaan myönteisen päätöksen jälkeen jälkikäteen kuukausittain. Sen voi saada niiltä päiviltä, joina starttirahaa saava henkilöasiakas työskentelee yrityksessään. (VNa 28.12.2013/1073, 18 §)

Starttiraha koostuu kahdesta osasta, jotka ovat perustuki ja lisäosa. Perustuki on vuonna 2014 32,66 euroa päivältä. Lisäosan suuruus puolestaan vaihtelee TE-toimiston harkinnan perusteella tapauksen mukaan, mutta se voi kuitenkin olla enintään 60 prosenttia perustuen määrästä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014a)

4.2 ELY-keskuksen myöntämä rahoitus

ELY-keskus voi myöntää monenlaista rahallista tukea yrittäjyyteen. Joihinkin ELY-keskusten myöntämiin tukiin on kuitenkin tulossa muutoksia vuoden 2014 aikana, sillä uusi laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi tulee voimaan 1.7.2014 (L9/2014, 33§). Esimerkiksi kyläkauppatuki erillisenä tukimuotona on poistunut (ELY-keskus 2013d).

ELY-keskukset voivat myöntää yrityksen kehittämisavustusta. Sitä voidaan myöntää vain pienen tai keskisuuren (L 9/2014, 6 §) yrityksen hankkeeseen, kun yritys aloittaa toimintansa, laajentaa sitä tai kehittää sitä merkittävästi. Tuettavan hankkeen tulee parantaa yrityksen kilpailukykyä pitkällä aikavälillä. Avustusta myönnetään hankkeille, jotka ovat hyvin suunniteltuja ja täyttävät kannattavuusedellytykset. (ELY-keskus 2013h) Kehittämisavustusta ei voi kuitenkaan saada kala-, maa- tai metsätalouteen, maataloustuotteiden jalostukseen tai kaupan pitämiseen (L 9/2014, 6 §).

Hankkeita, joihin tällä hetkellä voidaan myöntää yrityksen kehittämisavustusta, ovat aineelliset ja aineettomat investoinnit, muut kehittämistoimenpiteet sekä pienessä yrityksessä uusien työntekijöiden palkkamenot. Lisäksi avustukseen voivat oikeuttaa jotkin muut toiminnan aloittamiseen tai laajentamiseen liittyvät menot. (ELY-keskus 2013h) Vuoden 2014 heinäkuussa voimaan tulevan lain myötä kehittämisavustusta ei kuitenkaan enää myönnetä työntekijöiden palkkamenoihin (L 9/2014, 7 §). Yrityksen kehittämisavustusta tulee hakea ennen hankkeen aloittamista, joten jo hankkeen suunnitteluvaiheessa tulee ottaa yhteyttä ELY-keskuksen asiantuntijaan. Mikäli tuki myönnetään, se maksetaan jälkikäteen erillisen maksuhakemuksen perusteella. (ELY-keskus 2013h)

ELY-keskus myöntää myös toimintaympäristön kehittämisavustusta. Sitä voidaan myöntää, mikäli suunnitellulla hankkeella on merkittävä vaikutus alueen pienten ja keski suurten yritysten perustamiseen, laajentamiseen tai kehittämiseen. Sitä voivat saada voittoa tavoittelemattomat julkiset ja yksityiset yhteisöt sekä säätiöt hankkeisiin, joiden tarkoitus on parantaa yritysten toimintaympäristöä tai yritystoiminnan kehittymisedellytyksiä. Tällaisia hankkeita ovat esimerkiksi pk-yritysten tarvitsemien palvelujen kehitys sekä yritysten ja oppilaitosten tai muiden yhteisöjen välisen yhteistyön edistäminen. (ELY-keskus 2013f)

Toimintaympäristön kehittämisavustusta voi hakea ennen hankkeen aloittamista. Hakemus osoitetaan sen ELY-keskuksen yritysosastolle, jonka alueella hanke toteutetaan. Tämäkin tuki maksetaan jälkikäteen maksatushakemuksen perusteella. (ELY-keskus 2013f)

Pk-yritykset voivat saada ELY-keskukselta harkinnanvaraista valmistelurahoitusta haasteellisten tutkimus- ja kehityshankkeiden valmisteluun. Valmistelurahoitus auttaa edistämään yrityksen aikaansaaman lupaavan kehitysidean edellyttämiä toimenpiteitä. Se mahdollistaa myöhemmin toteutettavan tutkimus- ja kehittämishankkeen valmistelun. (ELY-keskus 2013g)

ELY-keskuksen myöntämä kuljetustuki vähentää pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvia kustannuksia ja auttaa ylläpitämään harvaan asuttujen alueiden pk-yritysten toimintaedellytyksiä. Kuljetustukea on tarkoitus jatkaa vuoden 2017 loppuun niiden kuljetusten osalta, jotka ovat alkaneet 1.1.2014 jälkeen. Tällöin otetaan huomioon 1.7.2014 voimaan tulevat EU:n yritystukia koskevat valtioneuvoston päätökset. (ELY-keskus 2013c; VNa 949/2013)

Kuljetustuen piirissä olevia alueita ovat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Etelä-Savon maakunnat, Saarijärven-Viitasaaren seutukunta, Kaustisen seutukunta sekä entinen Ullavan kunnan alue ja näillä alueilla sijaitsevien pk-yritysten valmistamien tuotteiden kuljetukset. Kuljetustukea haetaan ELY-keskukselta puolivuositain. (ELY-keskus 2013c)

4.3 Finnveran rahoitus

Finnvera on Suomen valtion omistama erityisrahoittaja ja Suomen virallinen vientitakuulaitos Export Credit Agency (ECA), joka tarjoaa rahoitusta yrittäjyyden alkuun, kasvuun ja kansainvälistymiseen. Finnveralta voi saada lainoja, takauksia ja pääomasijoituksia. Lisäksi Finnvera tarjoaa vientitakuita, jotka suojaavat yrityksiä vientikauppaan liittyviltä riskeiltä. (Finnvera 2014) Yritys voi hakea lainaa Finnveralta, jos rahoitus ei ole järjestynyt markkinaehtoisilta rahoittajilta. Pääsääntöisesti Finnvera ei voi yksin rahoittaa koko hanketta, vaan jakaa riskin muiden rahoittajien kanssa. (Yritys-Suomi 2014e)

Yrityksen perustamisvaiheessa Finnvera voi myöntää lainaa alkuvaiheen hankintoihin, investointeihin ja käyttöpääoman tarpeeseen. Finnvera voi antaa takauksia pk-yrityksien pankeilta ja rahoitus- ja vakuutusyhtiöiltä saamille luotoille sekä muille maksusitoumuksille. Aikaisen vaiheen innovatiiviset yritykset voivat saada Finnveralta myös suoria pääomasijoituksia. (Finnvera 2013) Finnvera palvelee lähes kaikkien toimialojen yrityksiä, paitsi varsinaisen maatalouden tai metsätalouden yrityksiä tai rakennusliiketoiminnan perustajaurakointia. Finnvera tekee rahoitusta hakevasta yrityksestä yleensä ensin yritystutkimuksen, joka arvioi menestymisen mahdollisuuksia. (Yritys-Suomi 2014e)

Finnveran mukaan sen toiminta vahvistaa suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä. Toiminnan tavoitteita ovat esimerkiksi yritystoiminnan aloittamisen lisääminen, pk-yritysten muutostilanteiden rahoituksen mahdollistaminen sekä yritysten kasvun, kansainvälistymisen ja viennin edistäminen. (Finnvera 2014) Keväällä 2014 toteutetun Pk-yritysbarometrin mukaan yritykset ovat kokeneet Finnveran rahoituspalvelun hyväksi, sillä yli 65 prosenttia Finnveran rahoitusta hakeneista yrityksistä ilmoitti, että palvelu vastasi niiden tarpeita hyvin tai erinomaisesti (Malinen & Lemmelä 2014, s. 33).

4.4 Tekesin rahoitus ja palvelut

Innovaatorahoituskeskus Tekes tukee yrittäjiä tarjoamalla rahoitusta tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoimintaan. Tekesin merkittävin kohderyhmä ovat pienet ja keskisuuret yritykset, jotka tavoittelevat kansainvälistä kasvua. Yritykset voivat hakea rahoitusta Tekesiltä

esimerkiksi liiketoiminnan suunnitteluun, tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä kansainväliseen kasvuun. (Tekes 2014a)

Tekesiltä saatu rahoitus on joko avustusta tai lainaa, joka kattaa osan kehitysprojektiin liittyvistä kustannuksista. Yrityksen itsensä on siis pystyttävä rahoittamaan itse osa hankkeesta, joten omarahoitusosuuden täytyy olla kunnossa. Tekesin rahoituspalvelut ovat maksuttomia. (Yritys-Suomi 2014b)

Rahoituksen lisäksi Tekes tarjoaa yrityksille myös erilaisia palveluja. Pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattuja ovat erityisesti Tekesin vaihtuvat kampanjat, joihin liittyy esimerkiksi rahoitushakuja ja tapahtumia. Tekes tarjoaa myös rahoitus- ja asiantuntijapalveluita 3-6 vuotta kestävien ohjelmien muodossa, sekä kansainvälistymiseen tähtäviä palveluita, joiden kautta voi päästä mukaan esimerkiksi kansainvälisiin tutkimus- ja innovaatioprojekteihin ja tätä kautta verkostoitua ulkomailla. (Tekes 2014b)

4.5 Koulutus- ja asiantuntijapalvelut

Yrittäjä tarvitsee rahoituksen ja ammattiosaamisen lisäksi myös yrittäjäystaitoja, joiden hankkimista tuetaan Suomessa monin tavoin. Esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriöllä on aloittaville yrittäjille ja pk-yrityksille tarkoitettu liiketoimintaosaamisen kehittämisohjelma, APAKE. Lisäksi se ohjaa ELY-keskusten pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluja. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013b).

ELY-keskus ja TE-toimisto voivat tuottaa tai hankkia yritystoiminnan kehittämispalveluina koulutuspalveluja ja asiantuntijapalveluja pk-yrityksille. Palvelujen tarkoitus on arvioida pk-yrityksen kehittämistarpeita, laatia kehittämissuunnitelmia ja tukea suunnitelmien toteuttamista sekä pk-yritysten verkostoitumista. Nämä yritystoiminnan kehittämispalvelut ovat kuitenkin maksullisia yrityksille, ja valtion rahoittama osuus on de minimis -tukea, joka on työ- ja elinkeinoministeriön (2011, s. 7) mukaan vähämerkityksistä julkista tukea, jonka määrä on korkeintaan 200 000 euroa per yritys nykyisen ja kahden edellisen verovuoden ajanjaksolla. (L 916/2012, 8 luku, 5 §) Yrittäjäksi aikoville sopivia kursseja järjestävät TE-

toimiston ja ELY-keskuksen lisäksi myös monet oppilaitokset (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014a).

TE-toimisto antaa tietoa koulutuksista, jotka on suunnattu yrittäjäksi aikoville. TE-toimiston kautta voi osallistua yrittäjyyden uravalmennukseen tai yrittäjäkoulutukseen. Uravalmennus tarjoaa mahdollisuuden tutustua yrittäjyyteen palkkatyön vaihtoehtona. TE-toimiston järjestämän yrittäjäkoulutuksen voi yhdistää joustavasti starttirahan kanssa, eli koulutuksen voi esimerkiksi aloittaa samaan aikaan kun saa starttirahaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014b)

TE-toimisto järjestää myös maksuttomia kursseja aloittaville yrittäjille työvoimakoulutuksena. Tällainen yrittäjäkoulutus antaa perustietoa yrittäjyydestä, yrityksen perustamisesta ja yritystoiminnan eri alueista, kuten rahoituksesta, markkinoinnista, verotuksesta ja viestinnästä. Yrityksen perustamiskoulutus puolestaan mahdollistaa vielä laajemman perehtymisen ja syventymisen yrityksen perustamiseen liittyviin toimenpiteisiin ja esimerkiksi riskeihin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014b)

Myös ELY-keskus tarjoaa yrityksille rahoituksen lisäksi koulutusta ja palveluita. Aloittava yrittäjä voi osallistua ELY-keskuksen järjestämille valmennuksille, joilla käsitellään yritystoiminnan aloittamiseen liittyviä osa-alueita. ELY-keskus toteuttaa myös pk-yritysten liikkeenjohdolle suunnattuja valmennusohjelmia, jotka on suunniteltu pk-yritysten tarpeisiin sopiviksi. Koulutusta tarjotaan myös työssä olevan henkilöstön osaamistason kehittämiseksi. Tällaista koulutusta voidaan toteuttaa yhteishankintakoulutuksena. (ELY-keskus 2013b)

ELY-keskus on aikaisemmin tarjonnut yritystoiminnan kehittämiseen suunnattuja tuotteistettuja asiantuntijapalveluita, eli konsultointia, mutta kyseiset palvelut ovat poistuneet valikoimasta. Vuoden 2014 aikana otetaan kuitenkin porrastetusti käyttöön lakisääteisiä yritystoiminnan kehittämispalveluita. (ELY-keskus 2013a)

4.6 Neuvonta- ja tietopalvelut

Suomessa toimii monia virallisia tahoja, jotka tarjoavat yrittäjyyteen liittyvää tietoa. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi Yritys-Suomi, TE-toimistot, ELY-keskukset sekä Toimialapalvelu. (ELY-keskus 2013e)

Yritys-Suomi on työ- ja elinkeinoministeriön koordinoima palvelukokonaisuus, johon on koottu perustietoa suomalaisille yrittäjille ja yrittämisestä kiinnostuneille. Palvelu tarjoaa mittavan määrän tietoa esimerkiksi yrityksen perustamisesta, kehittämisestä ja kansainvälistymisestä. Yritys-Suomi-verkostoon kuuluvat Suomen valtakunnalliset julkisen sektorin toimijat ja noin 70 seudullista yrityspalvelua. Yritys-Suomen tavoite on helpottaa yritysten perustamista ja yrittäjien arkea tekemällä tiedon ja palveluiden löytämisen vaivattommaksi. Yritys-Suomi palvelee verkossa ja puhelimitse sekä kasvokkain eri puolella Suomea sijaitsevilla palvelupisteillä. (Yritys-Suomi 2014c)

Alueelliset TE-toimistot tarjoavat henkilökohtaista yritysneuvontaa. ELY-keskusten asiantuntijat puolestaan auttavat yrittäjiä hyödyntämään rahoitus- ja kehittämispalveluita sekä muita julkisia yrityspalveluita. (ELY-keskus 2013e)

Toimialapalvelu on työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijatoiminto, joka julkaisee toimialaraportteja, alueellisia kehitysnäkymiä ja rahoitusnäkemyksiä sekä ylläpitää tilastokantaa. Toimialapalvelun tarkoitus on tarjota tietoa yritysten päätöksenteon avuksi sekä tukea yrityksiä menestymisessä, kasvamisessa ja kansainvälistymisessä. (TEM Toimialapalvelu 2014)

Talousapu on yrittäjille suunnattu neuvontapalvelu, joka antaa neuvoja esimerkiksi taloudellisen tilanteen kartoittamisessa, maksuvaikeuksissa, yrityksen talouden terveystamisessä, lisärahoituksessa ja liiketoiminnan kehittämisessä. Talousavun neuvonta on maksutonta. (Yritys-Suomi 2014d) Perustietoa yrityksistä, joilla on Y-tunnus, voi hakea YTJ-tietopalvelusta, eli yritys- ja yhteisötietojärjestelmän tietopalvelusta. YTJ-tietopalvelusta voi tarkastaa esimerkiksi yhteystiedot, toimialan tai rekisterit, joihin yritys on merkitty. (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2014)

4.7 Kansainvälistymispalvelut

Enterprise Europe Network (EEN) on Euroopan komission vuonna 2008 käynnistämä verkosto, joka tarjoaa pk-yrityksille maksuttomia kansainvälistymispalveluita. Verkostolla on asiantuntijoita yli 50 maassa. EEN:n kautta saa esimerkiksi yleistä neuvontaa kansainvälistymiseen ja lakiin liittyvistä aiheista, apua sopivan EU-rahoituksen etsimiseen sekä palveluita kansainvälisten yhteistyökumppaneiden etsintään. (Yritys-Suomi 2014a)

Finpro puolestaan on suomalainen organisaatio, joka pyrkii edistämään suomalaisten yritysten vientiä ja kansainvälistymistä, ja tätä kautta kasvua ja menestystä. Myös ulkomaisten investointien hankkiminen Suomeen kuuluu Finpron työnkuvaan. Finpro auttaa asiakasyrityksiään olemaan oikeaan aikaan oikeilla markkinoilla kilpailukykyisillä tuotteilla ja palveluilla. Finpron perustivat suomalaiset yritykset vuonna 1919, ja nykyään siihen kuuluu noin 550 suomalaista yritystä. (Finpro 2014)

4.8 EU:n toimet yrittäjyyden tukemiseksi

Euroopan komissio on ilmoittanut haluavansa tukea yrittäjyyttä ja itsenäistä ammatinharjoittamista. Se keskittyy tukemaan erityisesti työttömien ja muita heikommassa asemassa olevien henkilöiden perustamia uusia yrityksiä, itsenäisten ammatinharjoittajien ja mikroyritysten kestävyyttä sekä sosiaalisia yrityksiä. (Euroopan komissio 2014a) EU auttaa yrittäjää rahoitukseen liittyvissä asioissa sekä auttaa hankkimaan yhteistyökumppaneita ja kansainvälistymään (Euroopan komissio 2014b).

Euroopan komissio ei myönnä suoria avustuksia tai lainoja yksittäisille yrityksille, vaan EU:n lainoilla ja takuilla on paikallisia välittäjiä. EU:n yrittäjyyteen liittyvien ohjelmien hyödyntämismahdollisuuksista eri tapauksissa saa parhaiten tietoa ja neuvontaa paikallisen Yritys-Eurooppa-verkoston yhteyspisteestä. (Euroopan komissio 2013)

EU:lla on runsaasti erilaisia tukimahdollisuuksia ja ohjelmia yrittäjille. Esimerkiksi Euroopan sosiaalirahasto ESR tarjoaa rahoitusta ja tukipalveluita yrityksille. ESR myöntää kohdennettua tukea naisyrittäjille, vähäosaisille ja vammaisille. (Euroopan komissio 2014a)

ESR on osittain rahoittanut esimerkiksi ELY-keskusten pk-yritysten kehittämispalveluja (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013b). Itsenäisen ammatinharjoittamisen ja mikroyritysten perustamisen tukemiseen on olemassa eurooppalainen Progress-mikrorahoitusjärjestely. Lisäksi Euroopan aluekehitysrahasto tukee yrittäjyyttä erilaisten hankkeiden kautta. (Euroopan komissio 2014a)

EU on helpottanut palveluihinsa liittyvän tiedon löytämistä ja koonnut nimenomaan pk-yrittäjille tarjoamansa tiedon erityiseen pk-yritysportaaliin. Portaali sisältää esimerkiksi käytännön neuvoja ja aiheeseen liittyviä poliittisia kysymyksiä. (Euroopan komissio 2014b) Pk-yritysportaali sisältää kattavan määrän tietoa rahoitusmahdollisuuksista ja muista yrittäjyyden tukipalveluista. Lisäksi portaalissa on tietoja yrityksen kansainvälistymiseen liittyvistä ohjelmista. (Euroopan komissio 2013)

Euroopan komissiolla on erityinen pk-yritysten politiikkaan liittyvä ohjelma, Small Business Act (SBA), joka määrittelee periaatteet pk-sektorin toiminnan kehittämiseksi jäsenvaltioissa. Ohjelman tavoitteena on ollut esimerkiksi vähentää yrittäjien hallinnollista rasitetta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014c) Suomen Yrittäjien (2014) mukaan Suomessa onkin alettu kiinnittää enemmän huomiota lainsäädännön yritysvaikutuksiin.

SBA:n myötä käytännön tiedotustyö, erilaiset palvelut ja kannustus yrittäjyyteen ovat tehostuneet. Kampanjan näkyvin osio on Euroopan komission organisoima vuosittainen pk-yritysviikko, jolla jaetaan palkintoja yrittäjille ja nostetaan esiin yrittäjyyden edistämiseen ja tukemiseen liittyviä asioita. Suomalaiset ovat menestyneet yrittäjyyden edistämiseen liittyvissä kilpailuissa hyvin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014c)

4.9 Suomen Yrittäjien palvelut

Suomen Yrittäjät on Suomen suurin elinkeinoelämän keskusjärjestö, johon kuuluu yli 116 000 yritystä. Järjestö on toiminut vuodesta 1996 lähtien. Jäseninä on kaupan, liikenteen, palvelujen, teollisuuden ja urakoinnin toimialojen yrityksiä, eli rakenne vastaa hyvin suomalaista yritysraakennetta. Puolet jäsenistä on yksinyrittäjiä ja puolet työnantajayrityksiä.

Suomessa toimivista 88 000 työnantajayrityksestä 52 000 kuuluu Suomen Yrittäjiin. (Yrittäjät 2014g)

Suomen Yrittäjät tarjoaa jäsenilleen kokonaisvaltaista edunvalvontaa ja erilaisia jäsenpalveluita sekä vaikutuskanavan kunnalliseen, alueelliseen, valtakunnalliseen ja toimialakohtaiseen vaikuttamiseen ja päätöksentekoon (Yrittäjät 2014g). Järjestön tarjoamat palvelut voidaan jaotella neuvontaan, koulutukseen, viestintään, verkostoihin sekä monipuolisiin jäsenetuihin. Tärkeä jäsenetu on esimerkiksi jäsenille maksuton puhelinneuvonta, joka tarjoaa apua esimerkiksi yritys juridiikkaa, verotusta tai sopimusoikeuksia koskevissa kysymyksissä. (Yrittäjät 2014h)

Suomen Yrittäjien tavoitteena on lisätä menestyvien yrittäjien määrää sekä parantaa yrittäjien taloudellista ja sosiaalista asemaa. Se haluaa toiminnallaan parantaa yrittämisen edellytyksiä ja rakentaa parempaa yhteiskuntaa. (Yrittäjät 2014g)

Suomalainen yhteiskunta tarjoaa kokonaisuudessaan mittavan tukiverkoston pk-yrittäjille. Seuraavaan taulukkoon 4 on koottu yhteenvetona joitakin tärkeimpiä tukielimiä sekä tukia, jotka ovat suomalaisen yrittäjän ulottuvilla.

Taulukko 4. Yrittäjille tarjottavia tukia Suomessa.

Myöntäjä	Tuki/tuet	Kohde
TE-toimisto	<ul style="list-style-type: none"> • starttiraha • koulutus ja valmennus 	<ul style="list-style-type: none"> • aloittava yrittäjä • tietotaito yrittäjille
ELY-keskus	<ul style="list-style-type: none"> • yrityksen kehittämisavustus • toimintaympäristön kehittämisavustus • valmistelurahoitus • kuljetustuki • koulutus ja valmennus • asiantuntijapalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> • pk-yrityksen hanke • yhteisön hanke • pk-yrityksen hanke • kuljetuskustannukset • osaamisen kehittäminen • toiminnan kehittäminen
Finnvera	<ul style="list-style-type: none"> • lainat • takaukset • pääomasijoitukset • vientitakuut 	<ul style="list-style-type: none"> • alun investoinnit • pankkilainat • innovaatiot • vientikaupan riskit
Tekes	<ul style="list-style-type: none"> • avustus tai laina • kampanjat, rahoitus- ja asiantuntijapalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> • tutkimus-, kehitys-, tai innovaatiotoiminta • erityisesti pk-yritykset
Yritys-Suomi, TE-toimisto, ELY-keskus, Toimialapalvelu, Talousapu, YTJ	<ul style="list-style-type: none"> • neuvonta- ja tietopalveluita 	<ul style="list-style-type: none"> • yrittäjyyteen liittyvän tiedon haku
Enterprise Europe Network	<ul style="list-style-type: none"> • maksuttomat kansainvälistymispalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> • yleinen neuvonta, apu EU-rahoituksen etsintään
Finpro	<ul style="list-style-type: none"> • apu kansainvälistymiseen • ulkomaisten investointien hankinta 	<ul style="list-style-type: none"> • vienti ja kansainvälisyys
EU	<ul style="list-style-type: none"> • runsaasti tukimahdollisuuksia • rahoitus • tukipalvelut • pk-yritysportaali • Small Business Act 	<ul style="list-style-type: none"> • erityisesti uudet yritykset • kansainvälistyminen • pk-yritysten toiminnan kehitys
Suomen Yrittäjät	<ul style="list-style-type: none"> • kokonaisvaltainen edunvalvonta • jäsenpalvelut • kanava vaikuttamiseen ja päätöksentekoon 	<ul style="list-style-type: none"> • pk-yritykset

5 YRITTÄJYYDEN HAASTEITA JA MAHDOLLISUUKSIA

Suomen Yrittäjien (2014h) mukaan yrittäjyys on mahdollisuus elää hyvä, kiinnostava ja onnellinen työelämä. Yritystoiminnassa on monenlaisia haasteita ja mahdollisuuksia, jotka voivat olla joko yrityksen sisäisiä tai ulkoisia. Haasteet ja mahdollisuudet ovat osittain tietysti sidoksissa jokaisen yrityksen omaan toimialaan, mutta myös joitakin yrittäjyyden haasteita ja mahdollisuuksia voidaan määritellä yleisellä tasolla.

Yrittäjyys avaa ihmiselle monia henkilökohtaisia ja lähiympäristöön liittyviä mahdollisuuksia. Ensinnäkin yrittäjyys antaa mahdollisuuden menestyä taloudellisesti. Vaikka yrittäjyys vaatii paljon, yrittäjä saa täyden vapauden toteuttaa itseään sekä päättää esimerkiksi työajoistaan ja työtehtävistään. Yrittäjyyden mahdollisuuksiin lukeutuu myös työpaikkojen lisääminen. (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2013, s. 6)

Yrittäjällä on mahdollisuus nauttia menestymisen ansioista ja kasvattaa toimintaansa haluamaansa suuntaan. Tämä voi tapahtua esimerkiksi kansainvälistymisen kautta. Mahdollisuuksia ovat myös uusien tuotteiden ja palvelujen kehitys sekä uusien markkina-alueiden haltuunotto. (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2013, s. 16)

Mahdollisuuksina yrittäjälle voidaan nähdä esimerkiksi tietyt toimialat, joihin yrittäjällä on osaamista, tai vaikkapa asiantuntijuus, joka ei vaadi suuria investointeja yritystoiminnan aloittamiseen. Tällöin korostuvat kuitenkin yrittäjän henkilökohtaiset ominaisuudet. Yksi merkittävimmistä yrityksen menestystä määrittävistä tekijöistä on yrittäjä itse. Yrittäjyys vaatii vahvaa ja kestäväää halua, pitkäjänteisyyttä sekä kykyä voittaa vaikeudet. Yrittäjän on myös tunnettava oma alansa hyvin, jotta voi onnistua sen kaupallistamisessa. Toisaalta, vaikka yrittäjä olisi ammattitaitoinen, kokenut ja pitkäjänteinen, raskas työtahti voi johtaa uupumukseen. Yrittäjän on siis myös pystyttävä tunnistamaan omat rajansa ja huolehtimaan omasta jaksamisestaan. (Keskuskaupakamari 2009, s. 54)

Varsinkin niillä aloilla, joilla syntyy paljon uusia yrityksiä, myös lopettavia yrityksiä on paljon. Liikeidean epäonnistumisen voidaan siis karusti todeta olevan todennäköisempää kuin sen onnistumisen. Epäonnistumiseen voi olla useita syitä. Joitakin yritystoiminnan

onnistumiselle haasteita asettavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi liikeidean osien epätasapaino, väärät johtopäätökset saaduista markkinatiedoista, liika tai liian vähäinen erikoistuminen, huono ajankohta tai sijainti, riittämätön tai liiallinen markkinointi, rohkeuden puute, kilpailijoiden aliarvioiminen tai liian suurien riskien ottaminen. (Raatikainen 2011, s. 172) Yrityksen riskit voidaan jaotella liikeriskeihin, omaisuusvahinkoihin, rikoksiin, keskeytys- ja riippuvuusvahinkoihin, henkilöriskeihin ja vahingonkorvausvaatimukseen (Raatikainen 2011, s. 102).

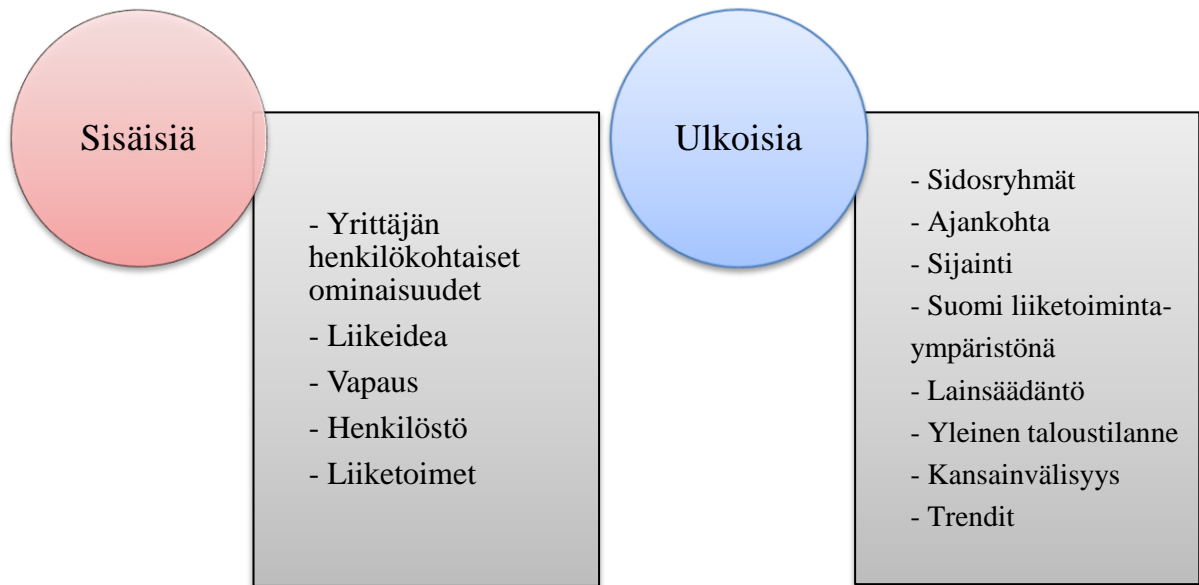
Suomessa yrittäjyyden haasteina koetaan usein tiedon puute yrittäjiä rajoittavasta ja velvoittavasta lainsäädännöstä, verotuksesta ja sopimusten tekemisestä (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2013, s. 6). Haasteita tuottavat myös yleisesti korkeat tuotantokustannukset ja verotuksen korkeus (Hyrsky 2012).

Yleinen taloustilanne aiheuttaa haasteita yritysten maksukyvykkyydelle. Pk-yrityksistä peräti noin 14–20 prosentilla on ollut maksuvaikeuksia viimeisten reilun kolmen vuoden ajan. (Malinen & Lemmelä 2014, s. 32) Talouden haasteiden vuoksi useat yritykset voivat joutua tekemään sopeutustoimenpiteitä, kuten lomauttamisia ja muita työaikajärjestelyitä tai irtisanomisia. Toisaalta sopeutus voi tarjota mahdollisuuden oman toiminnan vahvistamiseen, sillä sopeutustoimenpiteitä ovat myös ydinliiketoimintaan keskittyminen ja muiden toimintojen ulkoistaminen. (Malinen & Lemmelä 2014, s. 5)

Merkittävä yrittäjyydelle haasteita ja mahdollisuuksia asettava tekijä on ulkopuolinen toimintaympäristö. Lainmuutokset ja poliittinen tilanne voivat luoda yrittäjille uusia haasteita. Ulkopuolelta tuleva uhka on myös mahdollinen kilpailutilanteen kiristyminen. (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2013, s. 16)

Suomella on yrittäjyyden toimintaympäristönä joitakin pysyviä heikkouksia, jotka aiheuttavat ulkoisia haasteita yritystoiminnalle. Heikkouksina voidaan nähdä, että Suomen kotimarkkinat ovat pienet, asutus on harvaa, sijainti on syrjäinen, ja esimerkiksi tuotantokustannukset ja verotus ovat korkeita. (Hyrsky 2012) Toisaalta taas voidaan ajatella, että esimerkiksi Suomen laaja tukijärjestelmä avaa mahdollisuuksia yrittäjyydelle.

Seuraava kuva 3 kokoaa yhteen joitakin sisäisiä ja ulkoisia tekijöitä, jotka luovat suomalaiselle yrittäjyydelle haasteita ja mahdollisuuksia.

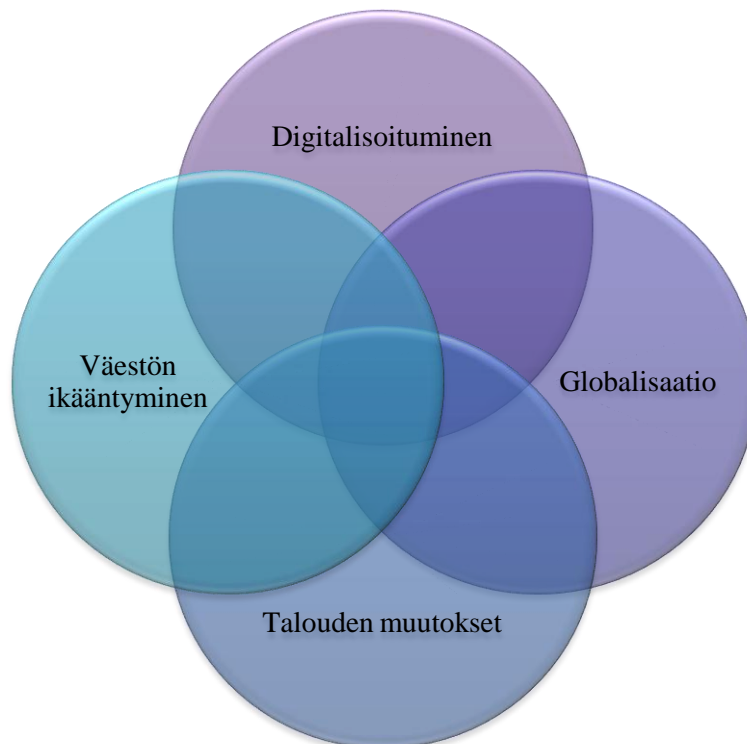

Kuva 3. Tekijöitä, jotka luovat haasteita ja mahdollisuuksia yrittäjälle.

6 YRITTÄJYYDEN TULEVAISUUS – TRENDIEN VAIKUTUS

Erilaisilla yhteiskunnassa vallitsevilla trendeillä on vaikutusta myös yrittäjyyteen. Trendit voivat tuoda yrittäjille uusia mahdollisuuksia, mutta toisaalta myös uusia haasteita. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran uusimman trendilistan mukaan Suomen kannalta merkittävimpiä trendejä ovat globaali kohtalonyhteys, joka kuvaa modernin ihmiskunnan riippuvaisuutta toisistaan, Euroopan uudistuskyvyttömyys, data, superseniorit, kamppailu luonnonvaroista, länsimaisen työn radikaali murros, älyteknologia, vallan uusjako, oirehtiva talousjärjestelmä, polarisaatio, megakaupungit, korostuvat sosiaaliset ja henkiset tarpeet sekä ilmaston lämpeneminen (Kiiski Kataja 2013a).

Sitran trendilistan pohjalta voidaan ajatella, että ehkäpä merkittävimpiä suomalaiseen yrittäjyyteen lähitulevaisuudessa vaikuttavia trendejä ovat ainakin työn ja talouden muutokset, globalisoituminen, väestön ikääntyminen sekä digitalisoituminen. Kaikki trendit ovat jollain tavalla yhteyksissä toisiinsa ja heijastuvat omalta osaltaan kaikkiin yhteiskunnan osa-alueisiin, eli myös yrittäjyyteen. Yrittäjyydelle mahdollisesti tärkeimpiä trendejä ja niiden yhteyttä toisiinsa havainnollistetaan alla kuvassa 4.

Kuva 4. Tärkeimpiä suomalaisen yrittäjyyden tulevaisuuteen vaikuttavia trendejä.

Kevään 2014 Pk-yritysbarometrin mukaan maailmantalouden elpyminen ja Euroopan talouskehitys ovat vaikuttaneet pk-yritysten toiveikkaiksi kääntyneisiin odotuksiin tulevaisuuden suhdannekehityksestä. Toisaalta taas kotimaisen finanssipolitiikan kiristyminen veronkorotusten vuoksi on osaltaan vähentänyt odotusten toiveikkuutta. Odotukset ovat positiivisimmat erityisesti nuorien ja kasvuhakuisten yritysten keskuudessa, sekä kaikkein pienimpien ja toisaalta suurimpien pk-yritysten keskuudessa. (Malinen & Lemmelä 2014, s. 10)

Toiveikkaista odotuksista huolimatta talouden epävarmuus ja heikko suhdannetilanne ovat kuitenkin tuottaneet vaikeuksia suomalaisille yrityksille viime aikoina. Noin kolmannes Suomen pk-yrityksistä on joutunut turvautumaan sopeutustoimiin taloustilanteen vuoksi, ja kun mukaan otetaan sopeutustoimia suunnittelevat yritykset, luku nousee 45 prosenttiin. Maailmantalouden epävarmuuden jatkuminen aiheuttaa sopeuttamistoimenpiteiden tarvetta yleisemmin yrityksissä, jotka toimivat laajoilla markkinoilla. Lisäksi talouden epävarmuus näyttää aiheuttavan toimenpiteitä sitä yleisemmin, mitä suurempi yritys on. (Malinen & Lemmelä 2014, s. 29)

Elinkeinoelämän keskusliiton asiantuntija Kimmo Hyrsky on esittänyt (2012), että pk-yritysten rooli työllistäjänä kotimaassa korostuu, ja vienti sekä kansainvälistyminen tulevat yhä tärkeämmiksi, kun globaali kilpailu kiristyy ja liiketoimintaympäristö muuttuu. Yhteiskunta on käymässä läpi rakennemuutosta kohti yrittäjyysyhteiskuntaa taloustaantumana vuoksi. Globalisaation myötä suuret yritykset siirtävät kehittyviin maihin tuotantoa ja hankintaa, ja pk-yritykset voivat puolestaan hyödyntää ja tasapainottaa tätä kehitystä kotimaassa. (Hyrsky 2012)

Myös Sitran johtavan asiantuntijan Teppo Turkin mukaan tuotannon siirtyminen halvempiin maihin aiheuttaa murrosta länsimaisessa työrakenteessa, sillä itään menetetyt työpaikat eivät ole tulossa takaisin länteen. Murroksen vuoksi yhä useamman täytyy itse keksiä ja myydä työnsä sen sijaan että etsisi perinteisen valmiin työn. Työterveyslaitoksen vanhempi tutkija Anu Järvensivu on puolestaan todennut, että tämän vuoksi yhä useampi ryhtyy yksinyrittäjäksi ja toteuttaa unelmiaan, mikä puolestaan johtaa samalla myös uusien kimpapfirmojen ja yritysverkostojen syntymiseen. Hänen mukaansa tulevaisuuden työelämä

on hajanaista ja jatkuvassa muutoksessa, mikä taas vaatii uudenlaisia työelämätaitoja. (Kiiski Kataja 2013b)

Muutosta Suomen työrakenteessa aiheuttaa osaltaan myös väestön ikääntyminen. Väestön ikääntyminen on yksi merkittävästi yrittäjyyteen vaikuttava trendi, jonka merkitys tulee kasvamaan Suomessa tulevina vuosikymmeninä erityisesti suurten ikäluokkien poistumisen myötä. Suomessa ikääntyneiden yrittäjien lukumäärä on tällä hetkellä suuri väestön ikärakenteen vanhenemisen vuoksi. Toinen syy on, että yrittäjyys on myös tähän mennessä ollut yleisesti tavallisempaa keski-ikäisillä ja vanhemmilla ikäryhmillä kuin nuorten keskuudessa. (Tilastokeskus 2011)

Suomen väestön ikääntyminen tulee olemaan voimakasta myös tulevina vuosikymmeninä, mistä seuraa työikäisen väestön vähenemistä edelleen (OECD 2014, s. 37). Tämän voidaan todeta heijastuvan tietysti myös yrittäjiin. Yritysten omistajanvaihdokset ovat siis ajankohtaisia monille yrittäjille, ja tulevaisuudessa tarvitaan yhä enemmän nuoria yrittäjiä jatkamaan eläkkeelle siirtyvien yrittäjien työtä ja perustamaan uusia yrityksiä.

Yrittäjien ikäpolvenvaihdokseen liittyy toki haasteita. Työministeri Lauri Ihalaisen (2013) mukaan yrityksen omistajanvaihdossa haasteita aiheuttavat esimerkiksi jatkajan löytäminen, omistajanvaihdokseen liittyvän osaamisen puute, arvonmäärityksen ongelmat, rahoituksen ongelmat, osaamisen siirto jatkajalle, verotus ja haltuunotto.

Omistajanvaihdoksen erikoistapaus on sukupolvenvaihdos, jossa jatkaja löytyy omasta perheestä tai lähipiiristä. Tällöin voidaan tietyin ehdoin saada verohuojennuksia. (Kurki 2012) Sukupolvenvaihdoksen verotukseen liittyvät kysymykset voivat koskea tuloverotusta, perintö- ja lahjaverotusta, varainsiirtoveroä sekä arvonlisäverotusta ja voivat kohdistua yrityksestä luopuvaan, luovutuksensaajaan tai yhtiöön itseensä. Sukupolvenvaihdos voi tapahtua monella eri tavalla yrittäjän elinaikana, ja toteutustapa vaikuttaa aiheutuviin veroseuraamuksiin. Yrittäjän kuoleman jälkeinen sukupolvenvaihdos tapahtuu joko perintönä tai testamentilla. Sukupolvenvaihdosten verotukseen on olemassa huojennussäännökset tuloverolaissa sekä perintö- ja lahjaverolaissa. (Määttä & Salminen 2013)

Vaikka omistajanvaihdokseen liittyy haasteita, toisaalta se onnistuessaan mahdollistaa esimerkiksi liiketoiminnan jatkuvuuden ja kehittämisen, yrityskannan uusiutumisen, työpaikkojen säilymisen ja lisääntymisen sekä uusien innovaatioiden ja kilpailukyvyyn luomisen (Ihalainen 2013). Myöskään OECD:n (2014, s. 37) mukaan väestön ikääntymistä Suomessa ei pitäisi nähdä taakkana, vaan mahdollisuutena uusille innovaatioille, markkinoille ja teollisuuksille.

Nuoret yrittäjät luovat uusia liiketoimintamahdollisuuksia erityisesti teknologian kautta. Helmikuussa 2014 ensimmäistä kertaa julkaistun, Etlatiedon tuottaman Digibarometrin mukaan valtaosa Suomen talouden harvoista kasvumahdollisuuksista liittyy digitaalisuuteen tai sen hyödyntämiseen (DIGILE, Teknologiateollisuus ja Verkkoteollisuus 2014, s. 3). Tekes puolestaan kannustaa erityisesti ei-digitaalisella alalla toimivia pk-yrityksiä tekemään digiloikan (Nordgren 2014).

Digitalisoituminen automatisoi työelämää, ja fyysinen asiakaspalvelu korvautuu tekniikalla. Työroolit muuttuvat digitalisoitumisen myötä, ja digitaaliset kommunikaatiokanavat mahdollistavat laajan verkoston ylläpidon ja asiantuntemuksen jakamisen yritysten välillä. Sähköiset ja reaaliaikaiset liiketoimintaprosessit niin yritysten sisällä kuin yritysten välillä tekevät liiketoiminnasta jatkuvasti nopeampaa ja tehokkaampaa. (Nortio 2014) Esimerkiksi tekstiili- ja sisustusalan yritys Vallila Interiorin hallituksen puheenjohtaja Anne Berner on todennut Tekesille, että suurimmat sähköiset muutokset tehdään Vallilan sisäisissä prosesseissa, joilla helpotetaan sekä tavaran että tiedon käsittelyä ja liikkumista. Lisäksi Berner totesi digitalisoitumisen tuovan uusia mahdollisuuksia brändin vahvistamiseen. (Nordgren 2014)

Digitaalisuus mahdollistaa tuottavuuden parantamisen lisäksi myös uusiin mahdollisuuksiin tarttumisen. Digitaalisuudesta voi olla paljon hyötyä erityisesti palveluliiketoiminnalle. (DIGILE et al. 2014, s. 3) Viimeaikainen kehitys on laskenut kynnystä uusien liikeideoiden toteuttamiseen ja avannut runsaasti uusia liiketoimintamahdollisuuksia esimerkiksi pilvipalvelujen, sovelluskauppojen ja sosiaalisen median ansiosta (DIGILE et al. 2014, s. 8).

Suomessa erityisesti yrityssektori on kuitenkin tällä hetkellä jäljessä digitaalisuuden hyödyntämisessä, sillä edellytykset ja käyttö ovat epäsuhdassa. Mikäli kehitys pysyy samanlaisena, tämä voi olla suuri uhka tulevaisuudessa, erityisesti kun otetaan huomioon digitaalisuus ja työhön tuleva murros, sillä nykyisen hyvinvoinnin ylläpito voi vaikeutua huomattavasti. (DIGILE et al. 2014, s. 5)

Digitaalisella murroksella on useita epäsuoria vaikutuksia yritysten toimintaan, minkä vuoksi yritysten on tärkeää huomioida sen merkitykset liiketoiminnassaan. Digitalisoitumisen myötä kuluttajat ovat siirtyneet nettikauppoihin. Yritykset, jotka eivät ymmärrä tämän laajempia merkityksiä, jäävät kehityksessä jälkeen, sillä muutos ei merkitse yrityksille ainoastaan markkinoinnin ja myynnin siirtämistä verkkoon. Perinteinen mainonta ei ole enää toimiva ratkaisu, vaan erilaiset verkostot, suosittelut, sosiaalisen median keskustelut ja erilaiset pisteytys- ja arviointipalvelut ovat tärkeässä roolissa. Yritysten tulisikin osata hyödyntää tehokkaammin kaikkea tätä kuluttajakäyttäytymisestä kertovaa dataa. Esimerkiksi kaupan alan yritykset keräävät etukorttien avulla paljon tietoa asiakkaidensa käyttäytymisestä, mutta eivät kuitenkaan juuri hyödynnä sitä tehokkaasti. (Nortio 2014)

Internet on kokonaisuudessaan yksi pk-yrityksien suurista mahdollisuuksista, mutta se voi myös tuottaa haasteita. Käytännössä jokaisella aktiivisesti toimivalla yrityksellä on omat kotisivut. Pk-yritysten internetsivujen taso on parantunut, ja niiden sisältö on aiempaa monipuolisempaa ja asiakaslähtoisempää. Mikäli verkkosivut ovat hyvät, voivat ne parhaimmillaan toimia ovena uusille liiketoimintamahdollisuuksille. Yritysten hienot verkkosivut aiheuttavat kuitenkin haasteen vastata lupauksiin. Sekä sivujen ylläpito että niiden kautta tulleisiin yhteydenottoihin vastaaminen vaativat yritykseltä osaamista ja resursseja. (Keskuskauppakamari 2013)

Sosiaalinen media on tärkeä osa nykyajan digitaalista maailmaa ja yhä suuremmassa määrin myös yritysten toimintaa. Yrityksiltä kyseltiin sosiaalisen median käytöstä Suomessa Tilastokeskuksen toimesta ensimmäisen kerran keväällä 2013. Kyselyssä tutkittiin yli 10 henkeä työllistäviä yrityksiä, joista 38 prosenttia käytti sosiaalista mediaa. Selvästi eniten sosiaalista mediaa käyttivät informaation ja viestinnän alan yritykset, ja vähiten rakentamisen, kuljetuksen ja varastoinnin toimialan yritykset. 10–19 henkilöä työllistävistä yrityksistä

sosiaalista mediaa käytti 34 prosenttia, kun taas yli 100 henkilöä työllistävistä yrityksistä näin teki 57 prosenttia. (Tilastokeskus 2013, s. 14) Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan siis todeta, että pienet yritykset käyttävät sosiaalista mediaa jonkin verran vähemmän kuin suuremmat yritykset.

Syy pienten yritysten vähäisempään sosiaalisen median käyttöön voi olla sen vaikea omaksuminen. Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin apulaisjohtaja Tomi Kohtanen on todennut Keskuskauppakamarin haastattelussa (2013), että pk-yritysten voi olla vaikeaa ottaa haltuun sosiaalista mediaa, sillä sen ottaminen osaksi markkinointiviestintää vaatii aikaa ja työtunteja. Tämän vuoksi moni pk-yritys on halunnut keskittyä ydintoimintoihin. (Keskuskauppakamari 2013) Tulevaisuudessa sosiaalisen median käytön voidaan kuitenkin olettaa lisääntyvän jatkuvasti muun maailman tahdissa myös pk-yritysten keskuudessa.

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Yrittäjien määrä Suomessa on pieni. Syy yrittäjyyden vähyyteen ei näyttäisi johtuvan niinkään koulutuksen ja osaamisen puutteesta, vaan ennemminkin suhtautumistavasta. Suomalaiset tuntuvat arvostavan talouden turvaamista ja vastuun jakamista enemmän kuin vapautta. Suomessa ei myöskään näytetä olevan valmiita ottamaan suuria riskejä tai haluta panosta ylimääräistä aikaa omaan yritykseen. Yrittäjälle ominaiset luonteenpiirteet ja niiden puutos tulevat usein pinnalle pohdittaessa yrittäjyyden vähäisyyttä Suomessa.

Muutaman viime vuoden sisällä asenteissa on havaittu muutosta. Nuorten kiinnostus yrittäjyyteen on lisääntynyt, ja yrittäjyys on lisääntynyt myös akateemisella koulutustasolla. Kiinnostuksen lisääntymiseen on vaikuttanut moni asia. Suomalaisten peliyritysten menestys, sivutoimisen yrittäjyyden mahdollisuudet, uudet teknologiat, yrittäjyyden tukeminen ja helpottunut tiedonsaanti ovat ilmeisemmin vaikuttaneet asenteisiin. Näitä johtopäätöksiä tulkittaessa tulee ottaa huomioon lähdekriittisyys, sillä tutkimuksessa selvinneet asenteisiin liittyvät tiedot perustuvat pitkälti populaarilähteisiin. Populaarilähteistä saadut tiedot eivät kata suurta tutkimusotantaa, eikä niillä ole varsinaista tieteellistä pohjaa, mikä vaikuttaa tiedon luotettavuuteen. Toisaalta ne antavat kuitenkin ajankohtaisen näkökulman yrittäjyyden asenteisiin, joita on muutoin hankala tutkia.

Suomessa on mahdollista perustaa erilaisia yhtiömuotoja. Käytännössä yrittäjyys ja yrityksen perustaminen vaativat laajaa perehtymistä byrokraatiaan, mikä voi myös vaikuttaa suomalaisten innokkuuteen perustaa yrityksiä. Toiminimi yritysmuotona on helpoin ja halvin tapa perustaa yritys, ja se voi mitä ilmeisimmin olla yksi syy siihen, miksi se on viime vuosina ollut suosittu yritysmuoto.

Korkea verotus voi vaikuttaa innokkuuteen perustaa yritys. Pienestä aloittavan yksityisyrittäjän tulee tehdä paljon töitä saadakseen riittävää voittoa toiminnastaan ja pitääkseen hinnat kilpailukykyisenä. Verotuksen lisäksi yrittäjän tulee huolehtia työeläkevakuutuksista ja muista lain velvoittamista vakuutuksista, mikä lisää perustamiseen liittyvää työmäärää ja samalla jatkuvia kuluja. Liiketoiminnan kasvattaminen on haasteellista, sillä uusia työntekijöitä palkattaessa tulee yrittäjälle mittavat lisäkulut.

Konkurssitapauksissa yritysmuodolla on suuri merkitys. Vaikka toiminimen ja avoimen yhtiön perustamiseen ei liity suurempaa byrokratiaa, yrittäjä on näissä yhtiömuodoissa vastuussa toiminnasta omalla omaisuudellaan. Tämä nähdään suurena riskinä, minkä takia investointeja vaativia yrityksiä saatetaan perustaa heikommin toiminimelle. Tästä luultavasti johtuu se, että toiminimillä toimivat yrittäjät tarjoavat useimmiten palveluita, joihin ei liity omaisuuden menettämisen riski. Seuraavassa aikajanassa (Kuva 5) On koottu yrityksen eri vaiheisiin liittyviä haasteita.

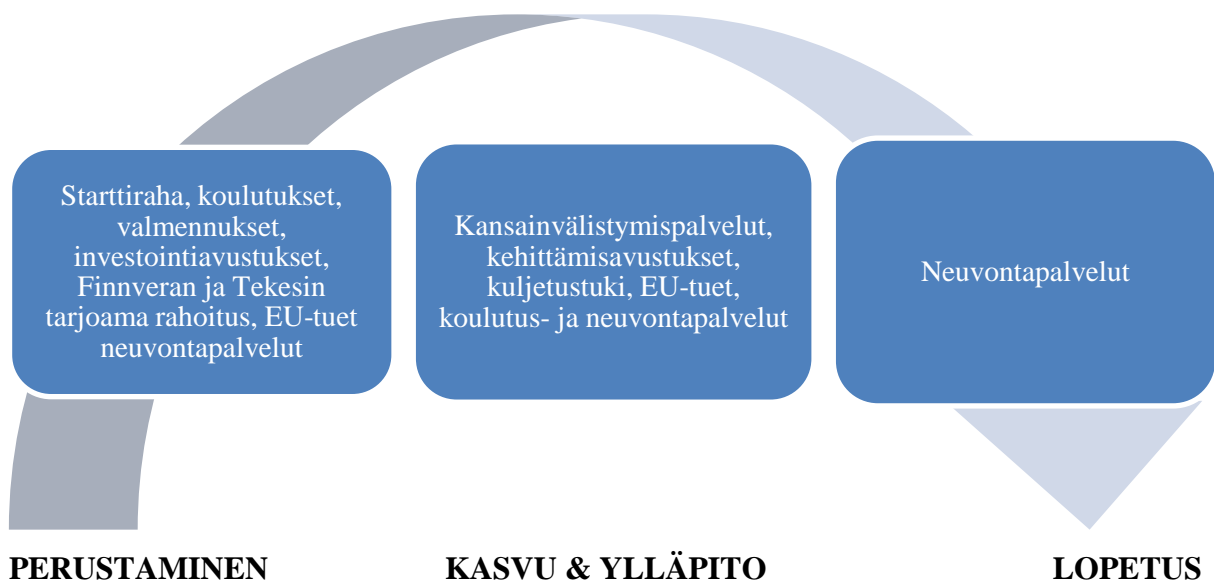
Kuva 5. Yrityksen eri vaiheisiin liittyvät riskit ja haasteet.

Yrityksen perustamiseen ja toimintaan liittyvät vaiheet ovat yllä olevan kuvan mukaisesti yrityksen perustaminen, kasvu, ylläpito ja toiminnan lopettaminen. Ylläpitovaiheen haasteet näkyvät myös muissa vaiheissa. Toiminnan lopettaminen ei koske sellaisia yrityksiä, joiden toiminta on jatkuvaa, mutta nykyisessä taloudellisessa tilanteessa viimeinen vaihe on usealle yritykselle mahdollinen.

Yrittäjyyttä tuetaan suomalaisessa yhteiskunnassa monin tavoin. Suomen lainsäädännössä on määrätty julkisesti tarjottavista yrittäjille suunnatuista tuista ja palveluista. Yrittäjille on tarjolla tukia niin yritystoiminnan käynnistämiseen, kehittämiseen, kuin kansainvälistämiseenkin. Suomessa yrittäjä voi hakea ja saada erilaista rahoitusta vaihteleviin

tarpeisiin, mutta Suomen valtio ja muut tahot tarjoavat yrittäjille myös koulutusta ja erilaisia asiantuntijapalveluita. Tukijärjestelmää käyttävät Suomessa erityisen paljon juuri pk-yrittäjät.

Suomessa yhteiskunnan tarjoama tuki liittyy enimmäkseen yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen. Tuet voidaan nähdä ennalta ehkäisevinä tukina, joiden avulla pyritään välttämään konkurssia ja toiminnan lopettamista. Yrityksen perustamisen näkökulmasta olisi kuitenkin hyvä, jos todellisen konkurssin sattuessa yrittäjä tietäisi saavansa enemmän tukea yhteiskunnalta. Esimerkiksi paremmat kriisitilanteisiin tarkoitetut tukimahdollisuudet voisivat tuoda lisäturvaa yrittäjälle ja rohkaista potentiaalisia yrittäjiä perustamisvaiheessa, sillä suurimmat perustamisen esteet liittyvät nimenomaan riskienhallintaan. Tuet voidaan jakaa yrityksen eri vaiheisiin alla olevan kuvan 6 mukaisesti.

Kuva 6. Yhteiskunnan tarjoamat tuet yrityksen eri vaiheissa.

Suomalainen yhteiskunta tukee yrittäjyyttä monin tavoin, mutta ongelmaksi voi muodostua järjestelmän sirpaleisuus. Tukia tarjotaan monien eri tahojen toimesta, ja niiden etsimiseen ja hakemiseen liittyvä prosessi voi olla monen yrittäjän mielestä kuormittava ja hankala. Useiden tukien saamiseen liittyy lisäksi monta hakuvaihetta, ja itse rahan saa vasta jälkikäteen erillisen hakemuksen perusteella. Tiedon löytäminen ja tukien hakeminen on kuitenkin

helpottunut esimerkiksi aiheeseen liittyvää tietoa kokoavan Yritys-Suomi-palvelukokonaisuuden kehityksen myötä.

Yrittäjyyden tulevaisuutta voi hahmotella esimerkiksi pohtimalla suomalaisessa yhteiskunnassa vallitsevia ja tulevia trendejä. Yhteiskunnan trendit vaikuttavat myös yrittäjyyteen ja tuovat mukanaan niin mahdollisuuksia kuin haasteitakin. Yrittäjyyteen lähitulevaisuudessa vaikuttavia trendejä voivat olla ainakin erilaiset muutokset työssä ja taloudessa, globalisoituminen, väestön ikääntyminen sekä digitalisoituminen.

Kun globaali kilpailu kiristyy, yritykset siirtävät tuotantoaan kehittyviin maihin. Tämä aiheuttaa muutoksia liiketoimintaympäristössä ja murrosta länsimaisessa työrakenteessa. Pienet yritykset voivat kuitenkin hyötyä muutoksesta, sillä sen myötä niiden työllistävä rooli kotimaassa korostuu. Lisäksi yhä useampi ryhtyy itse yrittäjäksi, sillä murroksen vuoksi on yhä useammin keksittävä itselleen työ valmiiden työpaikkojen vähenemisen vuoksi.

Väestön ikääntyminen on trendi, joka tulee aiheuttamaan muutoksia Suomen työrakenteessa tulevina vuosikymmeninä. Suomessa on paljon ikääntyneitä yrittäjiä, jotka jäävät pois työelämästä lähivuosina. Tähän mennessä yrittäjyys on myös yleisesti ollut yleisempää vanhempien ihmisten keskuudessa. Tähän on kuitenkin luultavasti tulossa muutos, sillä työelämästä poistuvien tilalle tarvitaan nuoria yrittäjiä, ja nuoret ovat muutenkin näyttäneet innostuneen yrittäjyydestä viime vuosina. Yrittäjien ikäpolvenvaihdos voi tuottaa monenlaisia käytännön haasteita, mutta onnistuessaan sillä voi olla monia myönteisiä vaikutuksia yrittäjyydelle. Väestön ikääntyminen voi siis johtaa esimerkiksi uusiin ja raikkaisiin yritysideoihin ja innovaatioihin.

Digitalisoituminen on luultavasti tärkein tulevaisuuden yrittäjyyttä määrittävä trendi. Digitaalisuus tarjoaa lukemattoman määrän liiketoimintamahdollisuuksia ja laskee kynnystä uusien liikeideoiden toteuttamiseen. Yhä useamman nuoren ja uuden yrittäjän toiminta tulee perustumaan teknologiaan. Tätä kehitystä edistää myös se, että akateemisesti koulutettujen yrittäjien määrä on jatkuvasti kasvamassa.

Työelämä on digitalisoitunut, ja työroolit ovat muuttuneet. Tulevaisuuden yrittäjän tärkeimpiä työvälineitä tulevat luultavasti olemaan digitaaliset kommunikaatiokanavat, joilla pidetään yllä laajoja verkostoja ja yhteistyötä muiden yritysten kanssa. Sosiaalinen media tulee todennäköisesti olemaan markkinointiviestinnän tärkein kanava.

Tulevaisuudessa yrittäjyys näyttäisi siis olevan yhä houkuttelevampi vaihtoehto monille suomalaisille. Kokonaisuudessaan yhteiskunta tarjoaa yrittäjyydelle runsaasti tukea, mutta toisaalta luo riskejä esimerkiksi korkean verotuksen takia. Yrittäjyys ei myöskään ole aiempina vuosina ollut kiinnostava vaihtoehto henkilökohtaisella tasolla. Tulevaisuuden asenteet ja ympäristö kuitenkin näyttävät olevan muuttumassa. Suomalainen asiantuntija-, teknologia-, innovaatio-, ja ympäristöosaaminen avaavat ovia uusille tulevaisuuden yrityksille.

Tämän kandidaatintyön kontribuutio liittyy yrittäjän sekä yhteiskunnan näkökulmaan. Työssä luokitellaan yrittäjyyteen liittyvät toimenpiteet, haasteet ja mahdollisuudet käytännön näkökulmasta, mikä voi alentaa kynnystä yrittäjyyteen. Yrittäjyys koetaan usein haastavaksi ja riskialttiiksi toiminnaksi, mutta työssä käy ilmi, että tapoja yrittämiseen on monia, ja yrittäjyyteen liittyy monenlaisia mahdollisuuksia. Yhteiskunnallisesta näkökulmasta työ tuo ilmi, että tukijärjestelmä ei juurikaan painotu niihin yrittäjyyden vaiheisiin, joissa pelätyt riskit ovat suurimmat. Työssä käyvät ilmi tukijärjestelmän ongelmakohdat, jotka ovat järjestelmän pirstaleisuus ja yrityksen loppuvaiheessa saadun tuen vähäisyys.

Tieteelliseen keskusteluun työ tuo lisäarvoa ottamalla huomioon käytännön näkökulman. Työ johdattaa keskusteluun yrittäjyyden ongelmista, jotka liittyvät käytännön byrokraatiaan ja tukijärjestelmiin. Käytännön toimenpiteiden ja tukijärjestelmän kokoaminen avaa uuden tutkimusaiheen yrittäjyyden asenteista. Mielenkiintoinen tutkimuskysymys olisikin, mitkä ovat suomalaisen yrittäjyyteen liittyvät todelliset asenteet ja perustuvatko ne yrittämisen käytäntöihin liittyviin harhaluuloihin.

8 YHTEENVETO

Työssä tutkittiin suomalaisen yrittäjyyden ominaispiirteitä, yrittäjyyteen liittyviä asenteita ja yrityksen perustamista. Lisäksi työssä tutkittiin yhteiskunnan yrittäjille tarjoamia tukia, yrittäjyyden haasteita ja mahdollisuuksia sekä yrittäjyyden tulevaisuutta Suomessa käytännön näkökulmasta. Kandidaatintyö tehtiin laajana kirjallisuus- ja ajankohtaislähteiden katsauksena.

Suomalainen yritystoiminta painottuu pieniin palvelutoimialalla toimiviin yrityksiin. Yrityksen perustamiseen liittyvät toimenpiteet ja yritysverotus ovat sidonnaisia yritysmuotoon. Yrityksen rekisteröiminen ja yritysmuodosta riippuvien vaadittujen liitteiden, kuten yhtiösopimuksen, yhtiöjärjestyksen ja perustamissopimuksen teko ovat yrityksen perustamistoimenpiteitä. Yrittäjän tulee perustamistoimenpiteiden lisäksi huolehtia verojen maksamisesta ja lain määrittämistä vakuutuksista.

Suomalainen yhteiskunta ja lainsäädäntö pyrkivät toimimaan yrittäjien tueksi. Erilaisia tukimuotoja tarjoavia tahoja on monia. Eri toimijoiden tavoitteina on yleisesti lisätä yritystoimintaa sekä laajentaa ja kehittää sitä. Suomen Yrittäjät on järjestö, joka tarjoaa monenlaista edunvalvontaa jäsenyrityksilleen. TE-toimisto sekä ELY-keskus tarjoavat julkista rahoitusta sekä työvoima- ja yrityspalveluja. Finnvera on valtion erityisrahoittaja, joka tarjoaa lainoja, takauksia, pääomasijoituksia ja vientitakuuta. Innovaatorahoituskeskus Tekes puolestaan myöntää rahoitusta erityisesti pk-yritysten tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoimintaan. Lisäksi on olemassa erilaisia neuvonta- ja tietopalveluita. Kansainvälistyminen on tärkeä osa nykypäivän yrittäjän toimintaa, joten myös kansainvälistymiseen on saatavilla omat palvelunsa. Merkittävä tukien tarjoaja on EU, jonka alaisuudessa toimii esimerkiksi useita nimenomaan pk-yrityksille tarkoitettuja tukijärjestelmiä ja ohjelmia.

Tulevaisuuden yrittäjyyteen vaikuttavat yhteiskunnassa vallitsevat trendit luovat omalta osaltaan uusia haasteita ja mahdollisuuksia yrittäjyydelle. Esimerkiksi digitalisoitumisen avaamat uudet liiketoimintamahdollisuudet, muutokset taloudessa ja työrakenteessa sekä väestön ikääntyminen tulevat todennäköisesti vaikuttamaan suomalaisen yrittäjyyden

tulevaisuuteen siten, että yrittäjyys tulee olemaan yhä yleisempi valinta monille suomalaisille, erityisesti nuorille ja akateemisesti koulutetuille.

Tutkimuksen keskeisemmät löydökset liittyvät yrittäjyyteen liittyviin haasteisiin ja mahdollisuuksiin, joihin vaikuttavat ympäröivä yhteiskunta, yrittäjä itse sekä tulevaisuuden muutokset. Yrityksen perustamiseen liittyy paljon byrokratiaa ja henkilökohtaisia riskejä, mikä vaikuttaa yrittäjyyteen liittyviin asenteisiin. Yhteiskunta tarjoaa uusille ja olemassa oleville yrittäjille reilusti tukia, mutta ongelmana voi usein olla tukijärjestelmän pirstaleisuus. Haasteita luovat myös yrittäjän sisäiset tekijät ja yhteiskunnassa tapahtuvat jatkuvat muutokset. Merkittävämpänä haasteena ja yrittäjyyden esteenä Suomessa voidaan nähdä yrittäjyyteen vaadittavien henkilökohtaisten ominaisuuksien ja motivaation puute yksilötasolla. Toisaalta yhteiskunnan luomat paineet ja rasitteet verotuksen sekä rajoittavan ja velvoittavan lainsäädännön kautta aiheuttavat lisää haasteita liiketoiminnan kannattavuudelle ja kasvulle.

9 LÄHTEET

Alikoski, R., Koponen, M. ja Viitasalo, J. 2009. Yritystoiminnan taitajaksi. Helsinki, WSOYpro Oy. 152 s.

DIGILE, Teknolohiateollisuus ja Verkkoteollisuus. 2014. Digibarometri 2014. Helsinki, Taloustieto Oy. 50 s. [WWW-dokumentti]. [viitattu 29.3.2014]. Saatavissa: <http://www.digibarometri.fi/>

ELY-keskus. 2013a. Asiantuntijapalvelut. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/asiantuntijapalvelut1#.UzTTVYWLVsY>

ELY-keskus. 2013b. Koulutuspalvelut. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: https://www.ely-keskus.fi/web/ely/koulutuspalvelut#.UzTP_4WLVsY

ELY-keskus. 2013c. Kuljetustuki. [WWW-dokumentti]. [viitattu 27.3.2014]. Saatavissa: <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/kuljetustuki1#.UzSqyIWLVsY>

ELY-keskus 2013d. Kyläkauppatuki. [WWW-dokumentti]. [viitattu 27.3.2014]. Saatavissa: <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/kylakauppatuki#.UzbTSFeLVsY>

ELY-keskus. 2013e. Tietopalvelut. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/tietopalvelut1#.UzWzSIWLVsY>

ELY-keskus. 2013f. Toimintaympäristön kehittämisavustus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 27.3.2014]. Saatavissa: <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/toimintaympariston-kehittamisavustus1#.UzSqf4WLVsY>

ELY-keskus. 2013g. Valmistelurahoitus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 27.3.2014]. Saatavissa: <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/valmistelurahoitus#.UzSqK4WLVsY>

ELY-keskus. 2013h. Yrityksen kehittämisavustus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/yrityksen-kehittamisavustus#.Uyohl4WLVsY>

Euroopan komissio. 2003. Komission suositus 361/2003. [WWW-dokumentti]. [viitattu 12.4.2014]. Saatavissa: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:FI:PDF>

Euroopan komissio. 2013. Usein kysyttyä – Pk-yritysportaali. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: http://ec.europa.eu/small-business/faq/index_fi.htm

Euroopan komissio. 2014a. Yrittäjien ja itsenäisten ammatinharjoittajien tukeminen. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=fi&catId=952>

Euroopan komissio. 2014b. Eurooppalainen pk-yritysportaali. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: http://ec.europa.eu/small-business/index_fi.htm

Euroopan komissio. 2014c. Mitkä ovat pk-yritykset? [WWW-dokumentti]. [viitattu 12.4.2014]. Saatavissa: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_fi.htm

Finnvera. 2013. Vuosikertomus 2013. [WWW-dokumentti]. [viitattu 27.3.2014]. Saatavissa: <http://annualreport2013.finnvera.fi/tama-on-finnvera/rahoituspalvelut/#vientitakuut-ja-vientiluottojen-rahoitus>

Finnvera. 2014. Finnvera lyhyesti. [WWW-dokumentti]. [viitattu 27.3.2014]. Saatavissa: <http://www.finnvera.fi/Finnvera/Finnvera-lyhyesti>

Finpro. 2014. Finpro – kansainvälistä kasvua ja menestystä. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <http://www.finpro.fi/finpro>

Gartner, W. B. 1988. "Who Is an Entrepreneur?" Is the Wrong Question. *Entrepreneurship Theory and Practice*. Vol. 13, nro. 4, s. 47-68.

Gedeon, S. 2010. What Is Entrepreneurship? *Entrepreneurial practice review*. Vol. 1, nro. 3, s. 16-34.

Haanpää, L. & Tuppurainen, S. 2012. Suomalaisnuoret pitävät yrittäjyyttä riskialttiina valintana. Nuorisotutkimusseura. [WWW-dokumentti]. [viitattu 10.3.2014]. Saatavissa: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/ajankohtaista/nuoret-yrittavat>

Hebert, R. F. & Link, A. N. 1989. In Search of the Meaning of Entrepreneurship. *Small Business Economics*. Vol. 1, s. 39-49.

Hesso, J. 2013. Hyvä liiketoimintasuunnitelma. Vantaa, Helsingin kamari Oy. 186 s.

Holopainen, T. 2013. Yrityksen perustamistoimenpiteet. Jyväskylä, Asiatieto Oy ja Tekijä. 298 s.

Honkamäki, T. ja Pennanen, M. 2010. Yritysjärjestelyjen käsikirja. Juva, WSOYpro Oy. 418 s.

Hyrsky, K. 2012. Yrittäjyyden ja pk-yritysten haasteet Suomessa. Elinkeinoelämän keskusliitto. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <http://keski--suomi-hallituspartnerit-com-bin.directo.fi/@Bin/758aef7f74f1350704e9213ea6dc4fdb/1396046690/application/pdf/124888/Kimmo%20Hyrsky%2027.11.2012%20Yritt%C3%A4jyyden%20haasteet.pdf>

Hyytinen, A. & Pajarinen, M. 2005. Yrittäjäksi ryhtyminen ja yrittäjäysasenteet Suomessa: havaintoja kyselytutkimuksista. [WWW-dokumentti]. [viitattu 13.3.2014]. Saatavissa: <http://www.etla.fi/wp-content/uploads/2012/09/dp990.pdf>

Ihalainen, L. 2013. Yrittäjyyden ikäpolvenvaihdos – haaste ja mahdollisuus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 12.4.2014]. Saatavissa: <http://www.slideshare.net/suomenyrittajat/ihalanen-seminaari-3-10-2013-li>

Keskuskauppakamari. 2009. Yrityksen perustajan opas. Keskuskauppakamarin Palvelu Oy. Helsinki. 66 s.

Keskuskauppakamari. 2013. Verkko on yhä haaste pk-yrityksille. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <http://kauppakamari.fi/2013/10/07/verkko-on-yha-haaste-pk-yrityksille/>

Kiiski Kataja, E. 2013a. Sitran trendilista. [WWW-dokumentti]. [viitattu 29.3.2014]. Saatavissa: <http://www.slideshare.net/fullscreen/SitraFund/sitran-trendilista-20132014/2>

Kiiski Kataja, E. 2013b. Sitran trendit: Länsimaisen työn radikaali murros. [WWW-dokumentti]. [viitattu 31.3.2014]. Saatavissa: <http://www.sitra.fi/artikkelit/tulevaisuus/sitran-trendit-lansimaisen-tyon-radikaali-murros>

Kokko, O. 2014. Suomalainen ei ala yrittäjäksi soitellen sotaan -mielellä. [WWW-dokumentti]. Taloussanomat. [viitattu 10.3.2014]. Saatavissa: <http://www.taloussanomat.fi/yrittaja/2014/01/21/suomalainen-ei-ala-yrittajaksi-soitellen-sotaan-mielella/2014964/137>

Kurki, L. 2012. Sukupolvenvaihdoksen verohuojennukset. [WWW-dokumentti]. [viitattu 12.4.2014]. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/omistajan-ja-sukupolvenvaihdos/sukupolvenvaihdos/>

L 916/2012. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

L 9/2014. Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi

Malinen, P. & Lemmelä, E. 2014. Pk-yritysbarometri — kevät 2014. Suomen Yrittäjät ry, Finnvera Oyj, Työ- ja elinkeinoministeriö. Helsinki. 36 s. [WWW-dokumentti]. [viitattu 12.4.2014]. Saatavissa: http://www.yrittajat.fi/File/b67f021c-8d7f-49b9-87d5-233408f6d363/SY_pkbarometri_kevät_2014.pdf

Määttä, T. & Salminen, J. 2013. Yrityksen sukupolvenvaihdos verotuksessa. Vero-ohje. [WWW-dokumentti]. [viitattu 12.4.2014]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Yrityksen_sukupolvenvaihdos_verotuksessa%2827260%29

Nordgren, K. 2014. Vallila Interiorin digitalisoituminen ulottuu pintaa syvemmälle. Tekes. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <http://www.tekes.fi/nyt/uutiset-2014/vallila-interiorin-digitalisoituminen-ulottuu-pintaa-syvemmalle/>

Nortio, J. 2014. Digimurroksen uhat ja mahdollisuudet työpaikalla. Ekonomilehti. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <http://www.ekonomilehti.fi/digimurroksen-uhat-ja-mahdollisuudet-tyopaikalla/>

OECD. 2014. OECD Economic Surveys Finland. 37 s. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: http://www.oecd.org/eco/surveys/Overview_Finland_2014.pdf

Palmer, M. 1971. The Application of Psychological Testing to Entrepreneurial Potential. *California Management Review*. Vol. 13, nro. 3, s. 32-39.

Patentti- ja rekisterihallitus. 2013. Uusien yritysten määrä väheni viime vuonna - toiminimi suosituin yritysmuoto. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: http://www.prh.fi/fi/uutislistaus/2013/P_757.html

Patentti- ja rekisterihallitus 2014a. Avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön perustamisilmoitus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/avoinyhtiojaky/perustaminen.html>

Patentti- ja rekisterihallitus 2014b. Osakeyhtiön perustamisilmoitus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 24.3.2014]. Saatavissa: <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen.html>

Patentti- ja rekisterihallitus 2014c. Osuuskunnan perustamisilmoitus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 24.3.2014]. Saatavissa:

<http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/muutyrittymuodot/osuuskunta/perustaminen.html>

Patentti- ja rekisterihallitus 2014d. Yksityisen elinkeinoharjoittajan perustamisilmoitus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa:

<http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/perustaminen.html>

Raatikainen, L. 2011. Liikeideasta liikkeelle. Helsinki, Edita. 208 s.

Suomen Uusyrityskeskukset ry. 2013. Perustamisopas alkavalle yrittäjälle. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa:

http://www.perustamisopas.fi/sites/perustamisopas.fi/files/Perustamisopas_2013_web.pdf

Suomen Yrittäjät. 2014. Yrityslainsäädäntö – Lainsäädännön kehittäminen. [WWW-dokumentti]. [viitattu 29.3.2014]. Saatavissa: [http://www.yrittajat.fi/fi-](http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/edunvalvonta/yrityslainsaadanto/)

[FI/suomenyrittajat/edunvalvonta/yrityslainsaadanto/](http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/edunvalvonta/yrityslainsaadanto/)

Talouselämä. 2012. Tutkimus: Moni suomalainen on yrittäjä – mutta vain haaveissaan.

[WWW-dokumentti]. [viitattu 10.3.2014]. Saatavissa:

<http://www.talouselama.fi/uutiset/tutkimus+moni+suomalainen+on+yrittaja++mutta+vain+haaveissaan/a2227197>

Teerimäki, J., Tähkää, S. & Salokannel, R. 2011. Yrittäjän opas. UIL ry, SEFE ry, TEK ry & Suomen lakimiesliitto ry.

Tekes. 2014a. Rahoitusta parhaille ideoille. [WWW-dokumentti]. [viitattu 27.3.2014].

Saatavissa: <http://www.tekes.fi/rahoitus/>

Tekes. 2014b. Ohjelmat ja palvelut. [WWW-dokumentti]. [viitattu 27.3.2014]. Saatavissa:

<http://www.tekes.fi/ohjelmat-ja-palvelut/>

TEM Toimialapalvelu. 2014. TEM toimialapalvelu. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <http://www.temtoimialapalvelu.fi/etusivu/toimialapalvelu>

Tilastokeskus. 2010. Yritysrekisterin vuositilasto 2010. Helsinki.

Tilastokeskus. 2011. Ikääntyneiden yrittäjyys on lisääntynyt. Työvoimatutkimus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: http://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-12-12_001.html?s=2

Tilastokeskus. 2012. Rakennemuutos heijastuu yritystukiin. [WWW-dokumentti]. [viitattu 29.3.2014]. Saatavissa: http://www.stat.fi/artikkelit/2012/art_2012-10-22_003.html?s=5

Tilastokeskus. 2013. Tietotekniikan käyttö yrityksissä 2013. Suomen virallinen tilasto. 42 s. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: https://www.stat.fi/til/ict/2013/ict_2013_2013-11-26_fi.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2011. Opas de minimis -tuista. EU:n valtiontukisäännöt. 43 s. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: http://www.tem.fi/files/29704/TEM_ESITE_DeMinimisTuki_korj260811.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. Yrittäjyyskatsaus 2012. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 46/2012. Edita. 184 s.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2013a. Yrittäjyyden tuki. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: http://www.tem.fi/tyo/tyovoima-_ja_yrityspalvelut/yrittajyyden_tuki

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2013b. Pk-yritysten liiketoimintaosaamisen kehittäminen. [WWW-dokumentti]. [viitattu 29.3.2014]. Saatavissa: http://www.tem.fi/yritykset/yritysten_kehittaminen/pk-yritysten_liiketoimintaosaamisen_kehittaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2014a. Starttiraha – aloittavan yrittäjän tuki. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan_yrittajan_palvelut/starttiraha/

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2014b. Yrittäjäksi kouluttautuminen. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan_yrittajan_palvelut/yrittajaksi_kouluttautuminen/index.html

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2014c. Yrittämään Suomessa ja Euroopassa. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: http://www.tem.fi/yriytykset/yrittamaan_suomessa_ja_euroopassa

Verohallinto. 2013a. Tuloverotus - osakeyhtiö ja osuuskunta. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: http://vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus

Verohallinto. 2013b. Arvonlisäverotus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Arvonlisaverotus

Verohallinto. 2013c. Muutoksia osinkojen verotukseen ja ennakonpidätykseen vuoden 2014 alusta. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Muutoksia_osinkojen_verotukseen_ja_ennak%2830722%29

Verohallinto. 2014. Yrittäjän eläketurva. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ja_metsanomistaja/Yritys_tyonantajana/Yrittajan_elaketurva%289606%29

VNa 949/2013. Valtioneuvoston asetus alueellisesta kuljetustuesta annetun valtioneuvoston asetuksen 26 §:n muuttamisesta

VNa 1073/2013. Valtioneuvoston asetus julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

Yrittäjät. 2013a. Osakeyhtiö. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: http://www.yrittajat.fi/fi-fi/yritystoiminnanabc/yritysmuodot_ja_liiketoiminta/osakeyhtio/

Yrittäjät. 2013b. Yrittäjyys Suomessa. [WWW-dokumentti]. [viitattu 10.3.2014]. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/yrittajyys Suomessa/>

Yrittäjät. 2014a. Kommandiittiyhtiön perustaminen ja vastuut. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/kommandiittiyhtio/>

Yrittäjät. 2014b. Yksityisen elinkeinoharjoittajan verotus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/verotus/elinkeinoharjoittajanverotus/>

Yrittäjät. 2014c. Henkilöyhtiöiden verotus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/verotus/henkiloyhtioidenverotus/>

Yrittäjät. 2014d. Osakeyhtiön verotus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/verotus/osakeyhtionverotus/>

Yrittäjät. 2014e. Oletko valmis yrittäjäksi? [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/valmis-yrittajaksi/>

Yrittäjät. 2014f. Avoimen yhtiön perustaminen ja vastuut. [WWW-dokumentti]. [viitattu 19.3.2014]. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/avoinyhtio/>

Yrittäjät. 2014g. Suomen Yrittäjät – pk-yritysten ja yrittäjien asialla. [WWW-dokumentti]. [viitattu 12.4.2014]. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/suomenyrittajat/>

Yrittäjät. 2014h. Suomen Yrittäjien esittelykalvot. [WWW-dokumentti]. [viitattu 12.4.2014]. Saatavissa: http://www.yrittajat.fi/File/8129719c-62a1-4bb9-ae43-92e0c146ed19/SuomenYrittajat_esittely_2014.pdf

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. 2014. Mikä on YTJ. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <http://www.ytj.fi/mika-on-ytj>

YritysHelsinki. 2013. Opas yrittäjyyteen 2013. YritysHelsinki ja Helsingin yliopisto. 62 s. [WWW-dokumentti]. Saatavissa: <https://www.yrityssuomi.fi/documents/10179/60819/Opas+yritt%C3%A4jyyteen+2013.pdf/25e81455-7eb9-4784-b94f-516240f93709>

Yritys-Suomi. 2014a. Enterprise Europe Network. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <http://www.yrityssuomi.fi/web/enterprise-europe-network/esittely>

Yritys-Suomi. 2014b. Lainat. [WWW-dokumentti]. [viitattu 27.3.2014]. Saatavissa: <https://www.yrityssuomi.fi/tuotekortti-haku?id=30938>

Yritys-Suomi. 2014c. Mikä on Yritys-Suomi? [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <http://www.yrityssuomi.fi/web/innosta-menestykseen/palvelumme>

Yritys-Suomi. 2014d. Talousapu-neuvontapalvelu. [WWW-dokumentti]. [viitattu 28.3.2014]. Saatavissa: <http://www.talousapu.fi/>

Yritys-Suomi. 2014e. Tekesin innovaatorahoitus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 27.3.2014]. Saatavissa: <https://www.yrityssuomi.fi/tuotekortti-haku?id=1558423&lang=f>

